

RAPORT WIZYTACJI

(ocena programowa)

**dokonanej w dniach 16-17 stycznia 2015 r. na kierunku „pielęgniarstwo”
prowadzonym w obszarze nauk medycznych, nauk o zdrowiu oraz nauk o kulturze
fizycznej na poziomie studiów pierwszego i drugiego stopnia o profilu praktycznym
realizowanych w formie studiów stacjonarnych i niestacjonarnych
na Wydziale Nauk o Zdrowiu Pomorskiego Uniwersytetu Medycznego w Szczecinie**

przez zespół oceniający Polskiej Komisji Akredytacyjnej w składzie:

przewodniczący: dr hab. Jerzy Wójtowicz – członek PKA
członkowie: prof. dr hab. Kornelia Kędziora – Kornatowska, ekspert PKA
dr n. med. Grażyna Iwanowicz-Palus – ekspert PKA
mgr Jakub Kozieł – ekspert PKA ds. formalno-prawnych
Agnieszka Szyndler – ekspert PKA ds. studenckich

Krótką informacją o wizytacji

Ocena jakości kształcenia na kierunku „pielęgniarstwo” prowadzonym na Wydziale Nauk o Zdrowiu z Pomorskiego Uniwersytetu Medycznego w Szczecinie została przeprowadzona z inicjatywy Polskiej Komisji Akredytacyjnej w ramach harmonogramu prac określonych przez Komisję na rok akademicki 2014/2015. Wizytacja tego kierunku studiów odbyła się po raz trzeci.

Wizytację członkowie Zespołu poprzedzili zapoznaniem się z Raportem Samooceny przekazanym przez władze Uczelni, ustaleniem podziału kompetencji w trakcie wizytacji oraz sformułowaniem wstępnie dostrzeżonych problemów. W toku wizytacji Zespół spotkał się z władzami Uczelni i Wydziału prowadzącego oceniany kierunek, analizował dokumenty zgromadzone wcześniej na potrzeby wizytacji przez władze Uczelni, otrzymał od władz Uczelni dodatkowo zamówione dokumenty, przeprowadził hospitację i spotkania ze studentami oraz spotkanie z pracownikami realizującymi zajęcia na ocenianym kierunku, przeanalizował wylosowane prace dyplomowe pod względem między innymi podobieństwa do źródeł internetowych.

Załącznik nr 1 Podstawa prawna wizytacji

Załącznik nr 2 Szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego.

1. Koncepcja rozwoju ocenianego kierunku sformułowana przez jednostkę.

Pomorski Uniwersytet Medyczny w Szczecinie prowadzi jednolite studia magisterskie, studia I i II stopnia, studia doktoranckie oraz studia podyplomowe. Z niewielkiej jednowydziałowej uczelni przekształciła się w uczelnię kształcącą studentów na 12 kierunkach w ramach czterech Wydziałów: Lekarskiego z Oddziałem Nauczania w Języku Angielskim (kierunek lekarski), Lekarsko-Stomatologicznego (kierunek: lekarsko-dentystyczny

i higiena dentystyczna), Nauk o Zdrowiu (kierunki: dietetyka, fizjoterapia, kosmetologia, pielęgniarstwo, położnictwo, ratownictwo medyczne, zdrowie publiczne). Na nowo utworzonym w grudniu 2008 r. Wydziale Lekarsko-Biotechnologicznym i Medycyny Laboratoryjnej PUM kształci na kierunku analityka medyczna oraz biotechnologia – specjalność: biotechnologia medyczna. Od 1996r. uczelnia prowadzi ponadto studia anglojęzyczne na kierunku lekarskim dla studentów ze Skandynawii (głównie z Norwegii) i innych krajów Europy, Azji i Kanady, a od 2006r. również na kierunku lekarsko-dentystycznym. Strategia Pomorskiego Uniwersytetu Medycznego zakłada ustawiczne poszerzanie oferty edukacyjnej poprzez powoływanie nowych kierunków studiów. Jest to element innowacyjności uczelni oraz dopasowywania się jej do zapotrzebowania na wykwalifikowaną kadrę medyczną dla makroregionu. Strategia Wydziału Nauk o Zdrowiu zakłada również realizację szerokiej oferty studiów podyplomowych: dydaktyka medyczna, fizjoterapia w kardiologii, fizjoterapia w onkologii, gerontopedagogika, neurokognitywistyka, zdrowie publiczne i specjalnie dla położnych – edukacja w opiece okołoporodowej. Również z myślą o pielęgniarkach i położnych prowadzi kształcenie podyplomowe w formie szkolenia specjalizacyjnego (specjalizacji) oraz kursów doskonalących, kwalifikacyjnych i specjalistycznych, mających na celu uzyskanie kwalifikacji do wykonywania czynności zawodowych (świadczenia pielęgnacyjne, zapobiegawcze, lecznicze, rehabilitacyjne, diagnostyczne). Reasumując szczegółowa strategia Wydziału Nauk o Zdrowiu Pomorskiego Uniwersytetu Medycznego dla kierunku położnictwo jest w trakcie opracowywania przez Władze Wydziału. Opracowanie to zakłada rzetelne i profesjonalne przygotowanie pielęgniarek do wykonywania zawodu (studia I stopnia) oraz do działania związanego z zarządzaniem, rozwojem pielęgniarstwa specjalistycznego oraz przygotowaniem do dalszego rozwoju naukowego (studia II stopnia) i możliwości kontynuowania kształcenia na studiach stopnia III.

Proces kształtowania koncepcji kształcenia na WNoZ na kierunku pielęgniarstwo odbywał się od początku powstania kierunku, tj 2001 roku (**Załącznik Nr 14**). Strategia Wydziału Nauk o Zdrowiu, dotycząca zwłaszcza kierunku pielęgniarstwo i położnictwo zakłada ścisłą współpracę z interesariuszami zewnętrznymi i wewnętrznymi. W przypadku tworzenia koncepcji kształcenia jako interesariusze wewnętrzni brały udział Władze Wydziału, Kierownicy katedr i zakładów nauczyciele prowadzący zajęcia na kierunku położnictwo oraz studenci, a także interesariusze zewnętrzni: głównie dyrektorzy ds. pielęgniarstwa, pielęgniarki naczelne i przełożone, dyrektorzy placówek ochrony zdrowia-domów pomocy społecznej.

Na kierunku pielęgniarstwo ustalaniem koncepcji kształcenia zajmuje się Komisja Dydaktyczno – Programowa. W skład Komisji włączono reprezentanta studentów, jednak na podstawie protokołów z posiedzeń oraz informacji uzyskanych od Władz Uczelni, ustalono, że nie uczestniczy on w jej posiedzeniach. W opinii Władz Wydziału, studenci nie angażują się w kształtowanie koncepcji kształcenia. Podczas wizytacji reprezentanci studentów nie wzięli udziału w zaplanowanym spotkaniu z ZO PKA, stąd weryfikacja powodu braku zaangażowania studentów w kształtowanie koncepcji kształcenia nie była możliwa. Studenci nie opiniują powstałych planów i programów studiów.

Uczestnictwo interesariuszy zewnętrznych w koncepcji kształcenia jest bardzo aktywne i przejawia się udziałem pracodawców w zakresie służby zdrowia w funkcjonowaniu

ciał doradczych Wydziału i kierunku. W październiku 2013 roku na wniosek Dziekan WNoZPUM zostało powołane Gremium Doradcze Pracodawców. W skład wspomnianego ciała wchodzi przedstawiciele pracodawców (głównie wspomniani już dyrektorzy ds. pielęgniarstwa, pielęgniarki naczelne i przełożone, dyrektorzy placówek ochrony zdrowia-domów pomocy społecznej), przewodniczący samorządu zawodowego pielęgniarzek i położnych, przewodniczący towarzystw naukowych. Na spotkaniach tych analizowana jest między innymi koncepcja kształcenia w oparciu o przyszłe zapotrzebowania kadrowe w regionie. W roku akademickim 2013/2014 odbyło się pięć spotkań tego gremium.

Ocena końcowa 1 kryterium ogólnego...ZNACZĄCO

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

1) Strategia Pomorskiego Uniwersytetu Medycznego jest w pełni przygotowana, zakłada ona wielokierunkową ofertę edukacyjną w obszarze nauk medycznych. Strategia Wydziału Nauk o Zdrowiu Pomorskiego Uniwersytetu Medycznego dla kierunku pielęgniarstwa jest w trakcie opracowywania przez Władze Wydziału.

2) Uczestnictwo interesariuszy zewnętrznych w koncepcji kształcenia jest bardzo aktywny udział pracodawców w funkcjonowaniu Wydziału i kierunku. W październiku 2013 roku na wniosek Dziekan WNoZ PUM zostało powołane Gremium Doradcze Pracodawców. W opinii Władz Wydziału, studenci nie angażują się w kształtowanie koncepcji kształcenia. Podczas wizytacji reprezentanci studentów nie wzięli udziału w zaplanowanym spotkaniu z ZO PKA, stąd weryfikacja powodu braku zaangażowania studentów w kształtowanie koncepcji kształcenia nie była możliwa. Studenci nie opiniują powstałych planów i programów studiów

2. Spójność opracowanego i stosowanego w jednostce opisu zakładanych celów i efektów kształcenia dla ocenianego kierunku oraz system potwierdzający ich osiągnięcie

Założone ogólne i szczegółowe efekty kształcenia na kierunku pielęgniarstwo – studia stacjonarne pierwszego stopnia o profilu praktycznym dla studentów rozpoczynających kształcenie w roku akademickim 2012/2013, 2013/2014 i 2014/2015 oraz studia stacjonarne i niestacjonarne drugiego stopnia o profilu praktycznym dla studentów rozpoczynających kształcenie w roku akademickim 2013/2014 i 2014/2015, odnoszą się do Krajowych Ram Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego zamieszczonych w Rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 2 listopada 2011 roku (Dz. U. z 2011r., poz.1520) oraz do standardów kształcenia dla kierunku studiów pielęgniarstwo określonych w Rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 9 maja 2012 roku (Dz. U. z 2012 r., poz. 631 – załącznik 4) w sprawie standardów kształcenia dla kierunków studiów: lekarskiego, lekarsko-dentystycznego, farmacji, pielęgniarstwa i położnictwa.

Program kształcenia realizowany na studiach I stopnia niestacjonarnych, tzw. pomostowych opracowany został zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 14 czerwca 2012 r. w sprawie szczegółowych warunków prowadzenia studiów pielęgniarzek i położnych, które posiadają świadectwo dojrzałości i ukończyły liceum medyczne lub szkołę policealną albo szkołę pomaturalną, kształcącą w zawodzie pielęgniarki i położnej (Dz. U. z dnia 06.07.2012r., poz. 770) oraz Rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 20 sierpnia 2012

r. w sprawie szczegółowych wymagań dotyczących kształcenia pielęgniarek i położnych (Dz. U. z dnia 28.08.2012 r., poz. 970).

Program studiów na kierunku pielęgniarstwo zawiera ogólne efekty kształcenia oraz szczegółowe odnoszące się do przedmiotów w obszarze grupy nauk podstawowych, nauk społecznych i nauk w zakresie podstaw opieki pielęgniarstwa oraz nauk w zakresie opieki specjalistycznej.

Opracowane ogólne i szczegółowe efekty kształcenia są spójne i odnoszą się do studiów o profilu praktycznym. Efekty kształcenia (w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych) zostały określone ogólnie dla całego kierunku pielęgniarstwo, dla poszczególnych grup nauk tj. nauk podstawowych, nauk społecznych, w zakresie podstaw opieki pielęgniarstwa i w zakresie opieki specjalistycznej (*Uchwała nr 94/2012 Senatu Pomorskiego Uniwersytetu Medycznego w Szczecinie z dnia 27 czerwca 2012r. w sprawie kierunkowych efektów kształcenia na kierunkach studiów prowadzonych w Pomorskim Uniwersytecie Medycznym w Szczecinie – Załącznik nr 9*) oraz szczegółowo dla poszczególnych przedmiotów w sylabusach.

Opracowane, ogólne i szczegółowe efekty kształcenia są spójne i odnoszą się do studiów o profilu praktycznym. Efekty kształcenia (w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych) zostały określone ogólnie dla całego kierunku pielęgniarstwo, dla poszczególnych grup nauk tj. na studiach I stopnia – nauk podstawowych, nauk społecznych, w zakresie podstaw opieki pielęgniarstwa i w zakresie opieki specjalistycznej oraz dla poszczególnych przedmiotów, a na studiach II stopnia – w zakresie wybranych zagadnień z nauk społecznych oraz w zakresie opieki specjalistycznej i dla poszczególnych przedmiotów (*Załącznik nr 9 do Uchwały nr 94/2012 Senatu Pomorskiego Uniwersytetu Medycznego w Szczecinie z dnia 27 czerwca 2012r. w sprawie kierunkowych efektów kształcenia na kierunkach studiów prowadzonych w Pomorskim Uniwersytecie Medycznym w Szczecinie*).

Założone efekty kształcenia (w zakresie wiedzy, umiejętności, kompetencji społecznych) umożliwiają uzyskanie uprawnień do wykonywania zawodu pielęgniarki we wszystkich krajach członkowskich UE.

Zakładane efekty kształcenia odnoszące się do danego programu studiów, stopnia i profilu, kształcenia upoważniają do uzyskania prawa wykonywania zawodu pielęgniarki nadawanego przez Okręgowe Izby Pielęgniarek i Położnych oraz pozwalają na podjęcie tego zawodu na obszarze Unii Europejskiej zgodnie z Dyrektywą 36/2005.

Przedstawione przez Uczelnię efekty kształcenia są wzajemnie spójne i zgodne z obecnie obowiązującymi standardami kształcenia dla kierunku pielęgniarstwo.

Ze względu na profil praktyczny ocenianego kierunku studiów pielęgniarstwo szczególnie istotne znaczenie ma obszar kształcenia praktycznego, którego celem jest doskonalenie przez studentów zdobytej wiedzy oraz umiejętności praktycznej jej wykorzystania.

Ocena założeń realizowanego procesu dydaktycznego na wizytowanym kierunku, pozwala na stwierdzenie, że jest możliwe osiągnięcie kierunkowych i przedmiotowych/modułowych efektów kształcenia poprzez realizację celów i szczegółowych efektów kształcenia dla modułów kształcenia (poszczególnych przedmiotów, grup przedmiotów) oraz praktyk zawodowych przewidzianych w programie studiów.

Zajęcia praktyczne i praktyki zawodowe odbywają się w placówkach medycznych, które stanowią bazę własną Uczelni, lub z którymi Uczelnia zawarła stosowne umowy bądź porozumienia.

Opis założonych efektów kształcenia, zarówno w odniesieniu do studiów I stopnia stacjonarnych, jak i studiów II stopnia jest dostępny dla studentów i nauczycieli na stronie internetowej Uczelni.

Opisy efektów kształcenia kierunku pielęgniarstwo oraz poszczególnych przedmiotów umieszczone zostały bezpośrednio na stronie internetowej Wydziału w odpowiedniej zakładce oraz na stronach poszczególnych jednostek i poddane w ten sposób publicznej ocenie. Ponadto system oceny i weryfikacji efektów kształcenia określają sylabusy poszczególnych przedmiotów, które są również publicznie udostępnione oraz na stronach internetowych poszczególnych katedr i podawane do wiadomości przez prowadzących na pierwszych zajęciach.

Podczas pierwszych zajęć w semestrze, studenci kierunku pielęgniarstwo, zostają zaznajomieni z zakładanymi efektami kształcenia przez nauczycieli akademickich prowadzących poszczególne przedmioty. Większość sylabusów zamieszczono na stronie internetowej Uczelni, jednak wciąż nie wszystkie są na niej zamieszczone. Wynika to z braku opracowania ich w formie, która pozwalałaby na umieszczenie na stronie internetowej.

Uchwała Nr 94/2012 Senatu Pomorskiego Uniwersytetu Medycznego w Szczecinie dnia 27 czerwca 2012 r. w sprawie kierunkowych efektów kształcenia na kierunku studiów prowadzonych w Pomorskim Uniwersytecie Medycznym zatwierdziła efekty kształcenia na kierunku „pielęgniarstwo” na studiach pierwszego i drugiego stopnia.

Efekty kształcenia programu studiów na kierunku pielęgniarstwo są sformułowane w sposób zrozumiały i sprawdzalny oraz zawierają opis wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych jakie są niezbędne do ich uzyskania.

Według studentów efekty kształcenia, jakie powinni osiągnąć po zakończeniu danego przedmiotu, są wyrażone w sposób przejrzysty.

Program kształcenia na kierunku studiów „pielęgniarstwo” realizowany jest z wykorzystaniem różnych form dydaktycznych: wykładów, ćwiczeń, seminariów. Szczególnie istotne na ocenianym kierunku są zajęcia praktyczne i praktyki zawodowe. Celem zajęć praktycznych jest doskonalenie przez studentów zdobytej wiedzy na zajęciach teoretycznych oraz umiejętności praktycznego jej wykorzystania. Praktyki mają za zadanie zdobycie doświadczenia zawodowego niezbędnego w pracy pielęgniarki. Zajęcia praktyczne i praktyki zawodowe odbywają się w placówkach medycznych, z którymi Uczelnia ma podpisane umowy lub porozumienia. Opis zasad dotyczących odbywania przez studentów zajęć praktycznych i praktyk zawodowych zawarto w regulaminie zajęć praktycznych dla studentów kierunku pielęgniarstwo i położnictwo PUM w Szczecinie.

Zasady dyplomowania zostały ustalone w Regulaminie studiów uchwalonym Uchwałą Nr 61/2013 Senatu Pomorskiego Uniwersytetu Medycznego w Szczecinie dnia 25 kwietnia 2013 r. oraz w Regulaminach: egzaminu dyplomowego licencjata pielęgniarstwa albo licencjata położnictwa Wydział Nauk o Zdrowiu oraz egzaminu dyplomowego i obrony pracy magisterskiej na studiach II stopnia

Oglądowi poddano losowo wybrane karty okresowych osiągnięć studenta oraz protokoły zaliczenia przedmiotu. Dokumenty te są sporządzane zgodnie z wymogami rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 14 września 2011 r. w sprawie dokumentacji przebiegu studiów (Dz. U. Nr 201, poz. 1188), a ich analiza pozwala na stwierdzenie, że zakładane cele i efekty kształcenia są weryfikowane.

Podobnie w wybranych losowo teczkach absolwentów znajdują się wymagane dokumenty związane ze złożeniem egzaminu dyplomowego (protokoły egzaminu dyplomowego – w przypadku studiów pierwszego stopnia protokół składa z części teoretycznej i praktycznej, ocena pracy dyplomowej). Analiza dyplomów i suplementów oraz protokołów egzaminu dyplomowego wykazała, że efekty kształcenia zakładane w programie kształcenia ocenianego kierunku studiów są weryfikowane.

Etapowe prace studentów: testy, egzaminy pisemne są przechowywane przez Wydziały analizowane pod kątem realizacji efektów kształcenia.

Teczkę akt osobowych studenta (razem z pracą dyplomową) przechowuje się w archiwum uczelni przez okres 50 lat (zgodnie z § 4 ust. 2 ww. rozporządzenia).

Jednostka stosuje przejrzysty system oceny efektów kształcenia, umożliwiający weryfikację zakładanych celów i ocenę osiągania efektów kształcenia na każdym etapie kształcenia; system ten jest powszechnie dostępny.

Zgodnie z §25 *Regulaminu Studiów PUM w Szczecinie* (Załącznik do Uchwały Nr 61/2013 Senatu PUM w Szczecinie z dnia 25 kwietnia 2013r.; zmiany: Uchwała Nr 53/2014 i Uchwała Nr 124/2014) – okresem zaliczeniowym w Pomorskim Uniwersytecie Medycznym w Szczecinie jest rok akademicki. Warunkiem zaliczenia roku/semestru jest osiągnięcie zamierzonych efektów kształcenia potwierdzonych zaliczeniem wszystkich przedmiotów objętych programem danego roku/semestru, zdaniem wszystkich egzaminów i odbyciem praktyk przewidzianych w planie studiów danego roku. Ponadto warunkiem uzyskania wpisu na następny rok jest uzyskanie liczby punktów ECTS wynikającej z planu studiów i programu kształcenia.

Zaliczenie przedmiotu jest stwierdzeniem uczęszczania na wszystkie zajęcia przewidziane programem kształcenia dla danego przedmiotu oraz uzyskaniem, co najmniej dostatecznej oceny podczas sprawdzania osiągniętych efektów kształcenia (§26 *Regulaminu Studiów PUM w Szczecinie*). Podstawą do zaliczenia praktyki jest osiągnięcie zamierzonych efektów kształcenia, co umożliwia uzyskanie określonej w programie kształcenia liczby punktów ECTS (§27 *Regulaminu Studiów PUM w Szczecinie*).

Na wizytowanym kierunku stosuje się zaliczenia przedmiotów głównie na podstawie: zaliczeń i egzaminów w formie ustnej lub pisemnej. Nauczyciel akademicki dokonuje bieżącej analizy osiąganych przez studentów efektów kształcenia oraz weryfikacji założonych efektów kształcenia poprzez zastosowanie wybranych form zaliczenia oraz obowiązującej skali ocen.

Egzamin i zaliczenie są sprawdzianem osiągniętych przez studenta efektów kształcenia w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych uzyskanych w procesie kształcenia z danego przedmiotu. Egzamin może być przeprowadzany w formie ustnej lub pisemnej. Pisemna praca egzaminacyjna, a także inne pisemne prace studentów (kolokwia, sprawdziany itp.) muszą być przechowywane nie krócej niż do końca semestru następującego po semestrze, w którym przedmiot został zakończony.

Sprawdzenie osiągnięcia efektów kształcenia w zakresie umiejętności praktycznych i kompetencji społecznych, zwłaszcza proceduralnych (manualnych), odbywa się poprzez bezpośrednią obserwację studenta demonstrującego umiejętność. W Uczelni podjęto przygotowania do wprowadzenia egzaminu standaryzowanego (OSCE *Objective Structured Clinical Examination*) w zakresie podstaw opieki pielęgniarstwa. Opracowano Checklisty większości zabiegów manualnych, opracowano strukturę przebiegu egzaminu, jednak pełne przeprowadzenie OSCE będzie możliwe po modernizacji sal pracowni zawodowych.

Podsumowaniem całości kształcenia na kierunku pielęgniarstwo jest egzamin dyplomowy, którego celem jest ocena stopnia przygotowania absolwenta do samodzielnego pełnienia roli zawodowej. Przedmiotem oceny jest poziom umiejętności intelektualnych i praktycznych oraz postaw niezbędnych do realizacji funkcji zawodowych pielęgniarki. Egzamin dyplomowy składa się z trzech etapów: części teoretycznej, części praktycznej i obrony pracy dyplomowej.

Egzamin dyplomowy na studiach I i II stopnia odbywa się dwuetapowo.

Na studiach I stopnia, część pierwsza to test sprawdzający wiedzę, druga część jest częścią praktyczną, odbywającą się w warunkach naturalnych (oddziały szpitalne), dotyczy sprawdzenia efektów umiejętności oraz kompetencji społecznych. Po uzyskaniu pozytywnej oceny student przystępuje do obrony pracy dyplomowej.

Pracę dyplomową na studiach pierwszego stopnia, student wykonuje pod kierunkiem opiekuna zatrudnionego na stanowisku nauczyciela akademickiego. Oceny pracy dyplomowej dokonuje opiekun pracy. W przypadku oceny negatywnej lub wyróżniającej dziekan zasięga opinii wybranego przez siebie recenzenta (§44 *Regulaminu Studiów PUM w Szczecinie*).

Warunkiem dopuszczenia do egzaminu dyplomowego na studiach I stopnia jest osiągnięcie efektów kształcenia potwierdzone zaliczeniem wszystkich przedmiotów i praktyk przewidzianych w planie studiów, zdanie wszystkich egzaminów przewidzianych w planie studiów oraz złożenie pracy dyplomowej (§47 *Regulaminu Studiów PUM w Szczecinie*).

W przypadku procesu dyplomowania na studiach II stopnia następuje sprawdzenie efektów kształcenia w zakresie wiedzy w formie ustnej odpowiedzi na dwa pytania oraz jednego pytania sprawdzającego umiejętności praktyczne oraz kompetencje społeczne. Następnie student przedstawia założenia pracy dyplomowej i ustosunkowuje się do recenzji pracy.

Pracę magisterską na studiach II stopnia, student wykonuje pod kierunkiem promotora – nauczyciela akademickiego z tytułem naukowym lub stopniem doktora habilitowanego. Dziekan po zasięgnięciu opinii rady wydziału może upoważnić do kierowania pracą magisterską nauczyciela akademickiego z Uczelni, lub specjalistę spoza Uczelni, co najmniej ze stopniem naukowym doktora. Oceny pracy magisterskiej dokonuje promotor pracy oraz jeden recenzent wybrany przez dziekana. W wypadku rozbieżności w ocenie pracy, o dopuszczeniu do egzaminu końcowego decyduje dziekan, który może zasięgnąć opinii drugiego, wybranego przez siebie recenzenta (§43 *Regulaminu Studiów PUM w Szczecinie*).

Warunkiem dopuszczenia do egzaminu dyplomowego na studiach II stopnia jest osiągnięcie efektów kształcenia potwierdzone zaliczeniem wszystkich przedmiotów i praktyk prze-

widzianych w planie studiów, zdanie wszystkich egzaminów przewidzianych w planie studiów oraz uzyskanie oceny pozytywnej z pracy magisterskiej i pozytywnej recenzji pracy magisterskiej (§47 Regulaminu Studiów PUM w Szczecinie).

Zgodnie z *Regulaminem egzaminu dyplomowego licencjata pielęgniarstwa albo licencjata położnictwa PUM w Szczecinie Wydziału Nauk o Zdrowiu obowiązującego od roku akademickiego 2013/2014* na kierunku pielęgniarstwo promotorem pracy licencjackiej (kazuistycznej) może być nauczyciel akademicki posiadający prawo wykonywania zawodu pielęgniarstwa i co najmniej tytuł zawodowy magistra.

Analiza danych dotyczących odsiewu studentów na kierunku pielęgniarstwo w latach akademickich 2010/2011, 2011/2012, 2012/2013 oraz 2013/2014 wpisuje się w ogólne tendencje odsiewu studentów studiów wyższych.

Analizując odsiew na kierunku pielęgniarstwo, uwzględniając dane z kolejnych lat akademickich, można wskazać na następujące tendencje:

— w przypadku studiów I stopnia największa liczba studentów zostaje skreślona po pierwszym roku studiów (3,8%-18,6%). W kolejnych latach studiów liczba ta maleje i wynosi po drugim roku (2,7%-16,1%) oraz trzecim roku (3,3%-6,5%).

— W przypadku studiów II stopnia po pierwszym roku odsiew mieści się między 4,44% a 18,4% i po drugim roku między 2,7% a 8,1%. Wskazane tendencje są wynikiem wielu czynników, występujących z różnym nasileniem w zależności od poziomu i formy studiów.

Znaczny odsiew studentów po pierwszym roku studiów jest zjawiskiem naturalnym, spowodowanym między innymi rezygnacją ze studiów z powodu braku cech psychofizycznych do wykonywania zawodu pielęgniarstwa, brakiem zaliczenia przedmiotów objętych planem studiów i programem nauczania połączonym z rezygnacją z możliwości powtarzania roku studiów, jak również (zwłaszcza w przypadku studiów niestacjonarnych) brakiem uiszczenia należnych opłat za studia, względami osobistymi, np. problemy zdrowotne, ciąża, migracja.

Mniejsza liczba skreślanych studentów wyższych lat studiów jest również zjawiskiem typowym, gdyż odsiew, który miał miejsce po pierwszym roku studiów spowodował, że studenci wyższych lat prezentują wyższy poziom i dążą do ukończenia studiów oraz w konsekwencji zdecydowanie rzadziej z nich rezygnują, a odsetek niezdanych egzaminów jest zdecydowanie mniejszy.

Według studentów kierunku pielęgniarstwo, system weryfikacji efektów kształcenia zapewnia przejrzystość i obiektywizm formułowanych ocen a wymagania stawiane wobec studentów są wystandardyzowane.

Podczas pierwszych zajęć w semestrze, studenci są informowani o warunkach zaliczenia przedmiotu. Według studentów system weryfikacji ich osiągnięć jest dostosowany do charakteru kierunku i jest przeprowadzany poprzez testy, kolokwia, eseje oraz egzaminy w formie pisemnej i ustnej. Z uwagi na charakter kierunku, formą weryfikacji umiejętności praktycznych jest obserwacja studenta demonstrującego dane umiejętności w czasie sprawdzianu lub egzaminu zarówno w warunkach symulowanych jak i klinicznych. Prowadzący zajęcia w ocenie końcowej uwzględniają również aktywność studenta podczas zajęć.

Uczelnia posiada platformę e-learningową Moodle, na której zamieszczone są materiały doszkalające dla studentów ocenianego kierunku. Studenci ocenianego kierunku jednak sporadycznie z niej korzystają. W ich opinii powodem jest brak materiałów dydaktycznych z przedmiotów przewidzianych planem studiów.

Kryteria oceny opracowane przez prowadzących zajęcia są zrozumiałe dla studentów, a wykładowcy stosują się do nich przez cały okres trwania kursu.

- 1) jednostka monitoruje kariery absolwentów na rynku pracy, a uzyskane wyniki wykorzystuje w celu doskonalenia jakości procesu kształcenia.

System monitorowania karier zawodowych studentów jest wdrażany na Uczelni od roku akademickiego 2014/2015, poprzez realizację innowacyjnego modelu monitoringu losów absolwentów „AGNITO”.

„AGNITO – innowacyjny model monitoringu losów absolwentów realizowany przy współpracy z branżowymi, medycznymi instytucjami samorządowymi” – numer umowy: UDA-POKL.04.01.01-00-279/11-00.

Temat: Prowadzenie monitoringu losów absolwentów w celu podniesienia jakości kształcenia i lepszego dostosowania oferty edukacyjnej do potrzeb gospodarki opartej na wiedzy i wymogów rynku pracy.

Cel wprowadzenia innowacji

Celem głównym projektu jest poprawa do 11.2015r. zdolności 40 uczelni wyższych, które kształcą w regulowanych zawodach medycznych (UWKwRZM) na terenie Polski do podniesienia jakości kształcenia oraz lepszego dostosowania swojej ofert kształcenia do potrzeb gospodarki poprzez opracowanie, przetestowanie, upowszechnienie i włączenie do polityki jednego innowacyjnego, branżowego modelu realizacji monitoringu losów absolwentów regulowanych kierunków medycznych.

Cele szczegółowe:

1. Podniesienie do 11.2015 potencjału adaptacyjnego 40 uczelni wyższych, które kształcą w regulowanych zawodach medycznych (jakość i adekwatność oferty edukacyjnej) poprzez wyposażenie je w innowacyjne narzędzia i metodyki do realizowania skutecznego procesu monitoringu losów absolwentów.
2. Podniesienie do 11.2015 wśród kadry kierowniczej 40 uczelni wyższych, które kształcą w regulowanych zawodach medycznych, umiejętności dostosowywania oferty kształcenia do potrzeb rynku pracy w oparciu o wyniki dostarczone z innowacyjnego modelu monitoringu losów absolwentów.
3. Podniesienie do 11.2015 poziomu znaczenia (uwzględniania) roli monitoringu losów absolwentów skutecznym procesie zarządzania, usprawniania i dostosowywania oferty edukacyjnej dokonywanej przez kadrę kierowniczą 40 UWKwRZM.

Przedmiotem projektu jest innowacyjny, branżowy model monitoringu losów absolwentów regulowanych kierunków medycznych (lekarze, lekarze dentyści, pielęgniarki, położne) realizowany przez uczelnie wyższe przy ścisłej współpracy z samorządami zawodowymi ww. zawodów, wykorzystujący regularne zbierane i uaktualniane dane przez Okręgowe Izby Lekarskie i Okręgowe Izby Pielęgniarek i Położnych.

Innowacja modelu będzie zawierała się w:

- stworzeniu nowych, funkcjonalnych powiązań między uczelniami, a instytucjami branżowymi w zakresie monitoringu losów absolwentów (nie ma ich w chwili obecnej, czyli nie ma kanału i możliwości przekazywania danych),
- opracowaniu nowatorskich, kompleksowych narzędzi (np. system informatyczny), dzięki którym zaistnieje możliwość wspólnego realizowania monitoringu losów absolwentów regulowanych kierunków medycznych, przez ww. instytucje, oraz zautomatyzowaniu oceny rynkowości i jakości realizowanych procesów kształcenia,
- opracowaniu modelu gromadzenia danych komplementarnego z Dyrektywą 36 Unii Europejskiej wbudowującego się równocześnie w nowelizowany system prawny,
- włączeniu pracodawców do systemu monitoringu. System będzie umożliwiał łatwe pozyskiwanie informacji od kadry kierowniczej szpitali, przychodni czy innych placówek/firm świadczących usługi medyczne. Dzięki temu rozwiązaniu uczelnie będą miały aktualny i najbardziej wymierny obraz zaspakajania przez nie bieżących potrzeb rynku pracy, a także jakości realizowanych procesów edukacyjnych.

Wypracowane i zawarte propozycje będą mogły zostać wdrożone w całości lub tylko w wybranych elementach. Model został podzielony na kilka części, które tworzą funkcjonalną i logiczną całość, jednakże możliwe jest wdrożenie ich poszczególnych składowych, np. tylko narzędzi badawczych. Z tego też względu produkt ma bardzo duży potencjał w zakresie jego upowszechnienia i włączenia do polityki. Poza powyższym z „dodatkowych” efektów funkcjonowania modelu skorzystają również samorządy medyczne, pracodawcy branży medycznej, a w konsekwencji wszyscy odbiorcy usług medycznych w Polsce, ponieważ rozwiązania modelowe pozwalają nie tylko monitorować mobilność zawodową ww. grup zawodowych (np. odpływ pielęgniarek do zagranicznych szpitali), ale również uzyskać szczegółowe dane o potrzebach kształcenia praktycznego (doksztalcenia) poprawiających jakość wykonywania czynności w pracy.

Główne efekty zastosowania innowacji:

1. Poprawa jakości kształcenia w regulowanych zawodach medycznych poprzez obiektywne doprecyzowanie efektów kształcenia, w ujęciu o przygotowania do wykonywania wyuczonych czynności w praktyce.
2. Poprawa rynkowości kształcenia na skutek uwzględnienia szczegółowych oczekiwań i opinii ze strony pracodawców.
3. Zwiększenie skuteczności kształcenia podyplomowego lekarzy, lekarzy dentystów, pielęgniarek i położnych dzięki szczegółowemu poznaniu potrzeb ww. grup i możliwości oferowania przez uczelnie OIL, OIPIP dedykowanych kierunkowych szkoleń.
4. Lepszy monitoring rozwoju branży usług medycznych w Polsce, a w tym zapobieganie negatywnym zjawiskom na niniejszym rynku pracy.
5. Podniesienie poziomu współpracy między uczelniami, a medycznymi samorządami zawodowymi.

Produktem finalnym jest system zbierania informacji o losach absolwentów kierunków lekarskich, pielęgniarskich i położniczych bazujący na kanałach komunikacji i zbierania informacji w oparciu o istniejące instytucje branżowe posiadające wiedzę o sytuacji zawodowej absolwentów złożony z:

- **Zeszytu I** zawierającego „Zintegrowany model współdziałania uczelni wyższych kształcących w regulowanych kierunkach medycznych z samorządami zawodowymi lekarzy, lekarzy dentystów, pielęgniarek i położnych w zakresie przepływu, uzupełniania i wymiany informacji o losach absolwentów”.

- **Zeszytu II** zawierającego „Akty prawne pozwalające na współdziałanie uczelni wyższych kształcących w regulowanych kierunkach medycznych z okręgowymi izbami lekarskimi i okręgowymi izbami pielęgniarek i położnych w zakresie przepływu, uzupełniania i wymiany informacji o losach absolwentów”.
- **Zeszytu III** zawierającego „Narzędzia badawcze rozszerzające innowacyjny model monitoringu losów absolwentów regulowanych kierunków medycznych (wraz z instrukcją stosowania i interpretacji) oparty na danych gromadzonych przez okręgowe izby lekarskie i okręgowe izby pielęgniarek i położnych”.
- **Zeszytu IV** zawierającego „System informatyczny (opis, architektura, kod programu, płyta instalacyjna, instrukcja instalacji i obsługi) wspomagający przepływ, gromadzenie informacji, a także zautomatyzowane dokonywanie wstępnej analizy wyników”.
- **Zeszytu V** zawierającego „Narzędzia wsparcia procesu implementacji modelu monitoringu losów absolwentów regulowanych kierunków medycznych tj.:
 - 1) Pakiety aktów, procedur prawnych umożliwiających w uczelni medycznej (publicznej/niepublicznej) na zaimplementowanie wypracowanego innowacyjnego modelu.
 - 2) Narzędzia oceny rynkowości realizowanych kierunków/programów kształcenia.
 - 3) Podręcznik „Strategiczne zarządzanie uczelnią wyższą z uwzględnieniem zmieniającej się struktury socjoekonomicznej kraju, zasad równościowych oraz informacji pochodzących z systemu monitoringu losów zawodowych absolwentów”.
 - 4) Szkolenie e-learningowe z wideo instruktażami prezentujące sposoby realizacji działań monitoringu”.

Uczelnia planuje wprowadzenie monitoringu losów absolwentów kierunku pielęgniarstwo od semestru letniego obecnego roku akademickiego. Badania przeprowadzane będą za pomocą systemu służącego do zbierania informacji o losach absolwentów kierunków lekarskich, pielęgniarzkich i położniczych – AGNITIO. Badanie będzie polegało na wypełnieniu przez absolwenta ocenianego kierunku ankiety w miejscu podjęcia pierwszej pracy, która następnie zostanie wprowadzona do bazy danych systemu. Kolejne badania odbędą się odpowiednio po 3 i 5 latach od wypełnienia pierwszej ankiety. Kwestionariusze będą przysyłane absolwentom drogą elektroniczną. Zebrane dane z założenia mają posłużyć doskonaleniu planów i programów studiów w odniesieniu do jakości kształcenia.

Załącznik nr 4 Ocena losowo wybranych prac etapowych oraz dyplomowych

Przedstawione powyżej prace etapowe oraz prace dyplomowe pozwalają potwierdzić, że wybrane sposoby oceny osiągnięć efektów kształcenia są właściwe dla sprawdzenia przyswojonej przez studentów wiedzy z zakresów przedmiotów.

Ocena końcowa 2 kryterium ogólnego W PEŁNI

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

1) Efekty kształcenia na ocenianym kierunku studiów pielęgniarstwo (zarówno studia I stopnia stacjonarne, jak i studia I stopnia niestacjonarne uzupełniające, tzw. pomostowe oraz studia II stopnia) zostały opracowane na podstawie standardu kształcenia dla kierunku

pielęgniarstwo określonego w Załączniku Nr 4 do Rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 9 maja 2012r., a cele oraz specyficzne i szczegółowe efekty kształcenia dla ocenianego kierunku są zgodne zarówno z Krajowymi Ramami Kwalifikacji, jak i celami i efektami kształcenia wskazanymi w standardach kształcenia. Zakładane efekty kształcenia na kierunku pielęgniarstwo – kierunku o profilu praktycznym uwzględniają wymagania organizacji zawodowych, umożliwiające uzyskanie uprawnień do wykonywania zawodu położnej. Zakładane efekty kształcenia są udostępniane studentom podczas pierwszych zajęć semestrze oraz w formie sylabusów za pośrednictwem strony internetowej Uczelni.

2) Efekty kształcenia w zakresie wiedzy i umiejętności oraz kompetencji społecznych sformułowano w sposób zrozumiały i sprawdzalny. Efekty kształcenia są sformułowane w sposób zrozumiały.

3) System weryfikacji efektów kształcenia opracowany jest prawidłowo, system weryfikacji opracowany jest w sposób przejrzysty, spełnione są przy tym warunki umożliwiające uzyskanie obiektywizmu w formułowaniu ocen, w tym poprzez standaryzację wymagań oraz przejrzystość ich formułowania. Wymagania stawiane studentom są jasno określone, sposób oceniania jest im dobrze znany i przedstawiany na początku semestru. System oceny jest udostępniany przez Uczelnię. Informacje nt. stosowanego systemu oceny efektów kształcenia są ogólnodostępne dla studentów, a sam system jest w ich ocenie wystandaryzowany i zapewnia przejrzystość i obiektywizm formułowanych ocen.

4) Uczelnia monitoruje losy zawodowe absolwentów. Uczelnia jest na etapie rozszerzania wdrażanego systemu monitoringu losów absolwentów. Pierwsze wyniki badań przewidziane są na koniec semestru letniego roku akademickiego 2014/2015.

3. Program studiów umożliwia osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia

Programy kształcenia na kierunku pielęgniarstwo zatwierdzono zgodnie z *Uchwałą Nr 94/2012 Senatu Pomorskiego Uniwersytetu Medycznego w Szczecinie z dnia 27 czerwca 2012r. w sprawie kierunkowych efektów kształcenia na kierunkach studiów prowadzonych w Pomorskim Uniwersytecie Medycznym w Szczecinie – Załącznik nr 9.*

Program studiów pierwszego stopnia dla kierunku pielęgniarstwo realizowany od roku akademickiego 2012/2013, 2013/2014 i 2014/2015 obejmuje 6 semestrów, 4750 godzin zajęć dydaktycznych (ECTS 180), w tym 2450 godzin zajęć teoretycznych i 2300 godzin kształcenia praktycznego. Na studiach tych realizowane są moduły w zakresie:

A. nauk podstawowych (ECTS 16, w tym 480 godz.): anatomia (ECTS 3 godz. 75, biochemia i biofizyka (ECTS 1, godz. 45), fizjologia (ECTS 3, godz. 75), farmakologia (ECTS 3, godz. 75), genetyka (ECTS 1, godz. 45), mikrobiologia i parazytologia (ECTS 2, godz. 60), patologia (ECTS 2, godz. 75), radiologia (ECTS 1, godz. 30),

B. nauk społecznych z językiem angielskim (ECTS 16. w tym 480 godz.): filozofia i etyka zawodu pielęgniarki (ECTS 3, godz. 75), pedagogika (ECTS 2, godz. 60), prawo (ECTS 1, godz. 30), psychologia (ECTS 2, godz. 60), socjologia (ECTS 1, godz. 45), zdrowie publiczne (ECTS 3, godz. 90), język angielski (ECTS 4, godz. 120),

C. nauk w zakresie podstaw opieki pielęgniarstwiej (ECTS 24 w tym 600 godz.): badanie fizykalne (ECTS 2, godz. 55), badania naukowe w pielęgniarstwie (ECTS 2, godz. 60), dietetyka (ECTS 1, godz. 45), podstawowa opieka zdrowotna (ECTS 3, godz. 70), podstawy pielęgniarstwa (ECTS 13, godz.

285), promocja zdrowia (ECTS 2, godz. 50), zajęcia fakultatywne do wyboru (ECTS 1, godz. 35): zakażenia szpitalne, język migowy lub promocja zdrowia psychicznego,

D. nauk w zakresie opieki specjalistycznej (ECTS 34 w tym 860 godz.): anestezjologia i pielęgniarstwo w zagrożeniu życia (ECTS 2, godz. 72), chirurgia i pielęgniarstwo chirurgiczne (ECTS 5, godz. 90), choroby wewnętrzne i pielęgniarstwo internistyczne (ECTS 5, godz. 90), geriatryka i pielęgniarstwo geriatryczne (ECTS 2, godz. 82), neurologia i pielęgniarstwo neurologiczne (ECTS 3, godz. 77), opieka paliatywna (ECTS 1, godz. 44), pediatria i pielęgniarstwo pediatryczne (ECTS 5, godz. 90), podstawy ratownictwa medycznego (ECTS 2, godz. 45), położnictwo, ginekologia i pielęgniarstwo położniczo-ginekologiczne (ECTS 2, godz. 70), psychiatria i pielęgniarstwo psychiatryczne (ECTS 3, godz. 77), rehabilitacja i pielęgnowanie niepełnosprawnych (ECTS 2, godz. 63).

E. Seminarium dyplomowe i egzamin dyplomowy (ECTS 5, w tym 30 godz.)

Na studiach I stopnia realizowanych jest 1100 godz. **zajęć praktycznych** (ECTS 55) oraz 1299 godz. **praktyk zawodowych** (ECTS 30).

Program studiów pierwszego stopnia uzupełniających dla kierunku pielęgniarstwo, tzw. pomostowych – ścieżka A realizowany od roku akademickiego 2013/2014 i 2014/2015 obejmuje 2 semestry, 1249 godzin zajęć dydaktycznych, w tym 750 godzin kształcenia praktycznego. Na studiach tych realizowane są moduły w zakresie:

A. nauk podstawowych (60 godz.): elementy anatomii z fizjologią (20 godz.), biochemia i biofizyka (10 godz.), farmakologia (10 godz.), mikrobiologia i parazytologia (10 godz.), radiologia (10 godz.),

B. nauk społecznych (155 godz.): filozofia i etyka zawodu pielęgniarki (15 godz.), pedagogika (15 godz.), prawo (15 godz.), psychologia (10 godz.), zdrowie publiczne (10 godz.), język angielski (90 godz.)

C. nauk w zakresie podstaw opieki pielęgniarskiej (110 godz.): badanie fizykalne (25 godz.), badania naukowe w pielęgniarstwie (20 godz.), dietetyka (10 godz.), podstawowa opieka zdrowotna (20 godz.), podstawy pielęgniarstwa (15 godz.), promocja zdrowia (10 godz.), zajęcia fakultatywne do wyboru (10 godz.): zakażenia szpitalne, język migowy lub promocja zdrowia psychicznego,

D. nauk w zakresie opieki specjalistycznej (170 godz.): anestezjologia i pielęgniarstwo w zagrożeniu życia (20 godz.), chirurgia i pielęgniarstwo chirurgiczne (20 godz.), interna i pielęgniarstwo internistyczne (20 godz.), geriatryka i pielęgniarstwo geriatryczne (20 godz.), neurologia i pielęgniarstwo neurologiczne (15 godz.), opieka paliatywna (15 godz.), pediatria i pielęgniarstwo pediatryczne (20 godz.), podstawy ratownictwa medycznego (10 godz.), psychiatria i pielęgniarstwo psychiatryczne (10 godz.), rehabilitacja i pielęgnowanie niepełnosprawnych (15 godz.),

Na studiach I stopnia uzupełniających dla kierunku pielęgniarstwo, tzw. pomostowych – ścieżka A (dawna AB) realizowanych jest 340 godz. zajęć praktycznych oraz 410 godz. praktyk zawodowych.

Program studiów pierwszego stopnia uzupełniających dla kierunku pielęgniarstwo, tzw. pomostowych – ścieżka B realizowany od roku akademickiego 2013/2014; 2014/2015 obejmuje 3 semestry, 2419 godzin zajęć dydaktycznych, w tym 1210 godzin kształcenia praktycznego. Na studiach tych realizowane są moduły w zakresie:

A. nauk podstawowych (130 godz.): elementy anatomii z fizjologią (40 godz.), biochemia i biofizyka (20 godz.), farmakologia (10 godz.), genetyka (10 godz.), mikrobiologia i parazytologia (40 godz.), radiologia (10 godz.),

B. nauk społecznych (278 godz.): filozofia i etyka zawodu pielęgniarki (44 godz.), pedagogika (15 godz.), prawo (15 godz.), psychologia (10 godz.), socjologia (30 godz.), zdrowie publiczne (74 godz.), język angielski (90 godz.)

- C. nauk w zakresie podstaw opieki pielęgniariskiej** (252 godz.): badanie fizykalne (30 godz.), badania naukowe w pielęgniarstwie (45 godz.), dietetyka (30 godz.), podstawowa opieka zdrowotna (40 godz.), podstawy pielęgniarstwa (52 godz.), promocja zdrowia (45 godz.), zajęcia fakultatywne do wyboru (10 godz.): zakażenia szpitalne, język migowy lub promocja zdrowia psychicznego,
- E. nauk w zakresie opieki specjalistycznej** (549 godz.): anestezjologia i pielęgniarstwo w zagrożeniu życia (44 godz.), chirurgia i pielęgniarstwo chirurgiczne (60 godz.), choroby wewnętrzne i pielęgniarstwo internistyczne (60 godz.), geriatryka i pielęgniarstwo geriatryczne (50 godz.), neurologia i pielęgniarstwo neurologiczne (40 godz.), opieka paliatywna (45 godz.), pediatria i pielęgniarstwo pediatryczne (60 godz.), podstawy ratownictwa medycznego (20 godz.), położnictwo, ginekologia i pielęgniarstwo położniczo-ginekologiczne (20 godz.), psychiatria i pielęgniarstwo psychiatryczne (60 godz.), rehabilitacja i pielęgnowanie niepełnosprawnych (60 godz.), seminarium dyplomowe (30 godz.)

Na studiach I stopnia uzupełniających dla kierunku pielęgniarstwo, tzw. pomostowych – ścieżka B (dawna C) realizowanych jest 460 godz. zajęć praktycznych oraz 750 godz. praktyk zawodowych.

Program studiów pierwszego stopnia uzupełniających dla kierunku pielęgniarstwo, tzw. pomostowych – ścieżka C realizowany od roku akademickiego 2013/2014 i 2014/2015 obejmuje 2 semestry, 1984 godziny zajęć dydaktycznych, w tym 992 godzin kształcenia praktycznego. Na studiach tych realizowane są moduły w zakresie:

- A. nauk podstawowych** (100 godz.): elementy anatomii z fizjologią (20 godz.), biochemia i biofizyka (20 godz.), farmakologia (10 godz.), genetyka (10 godz.), mikrobiologia i parazytologia (30 godz.), radiologia (10 godz.),
- B. nauk społecznych** (207 godz.): filozofia i etyka zawodu pielęgniarki (15 godz.), pedagogika (15 godz.), prawo (15 godz.), psychologia (10 godz.), zdrowie publiczne (62 godz.), język angielski (90 godz.)
- C. nauk w zakresie podstaw opieki pielęgniariskiej** (233 godz.): badania fizykalne (30 godz.), badania naukowe w pielęgniarstwie (50 godz.), dietetyka (15 godz.), podstawowa opieka zdrowotna (20 godz.), podstawy pielęgniarstwa (63 godz.), promocja zdrowia (45 godz.), zajęcia fakultatywne do wyboru (10 godz.): zakażenia szpitalne, język migowy lub promocja zdrowia psychicznego,
- D. nauk w zakresie opieki specjalistycznej** (448 godz.): anestezjologia i pielęgniarstwo w zagrożeniu życia (40 godz.), chirurgia i pielęgniarstwo chirurgiczne (50 godz.), choroby wewnętrzne i pielęgniarstwo internistyczne (60 godz.), geriatryka i pielęgniarstwo geriatryczne (40 godz.), neurologia i pielęgniarstwo neurologiczne (40 godz.), opieka paliatywna (35 godz.), pediatria i pielęgniarstwo pediatryczne (60 godz.), podstawy ratownictwa medycznego (20 godz.), położnictwo, ginekologia i pielęgniarstwo położniczo-ginekologiczne (33 godz.), psychiatria i pielęgniarstwo psychiatryczne (40 godz.), rehabilitacja i pielęgnowanie niepełnosprawnych (30 godz.).

Na studiach I stopnia uzupełniających dla kierunku pielęgniarstwo, tzw. pomostowych – ścieżka C realizowanych jest 280 godz. zajęć praktycznych oraz 712 godz. praktyk zawodowych.

Program **studiów drugiego stopnia stacjonarnych dla kierunku pielęgniarstwo** realizowany od roku akademickiego 2013/2014 i 2014/2015 obejmuje 4 semestry, 1304 godziny zajęć dydaktycznych (ECTS 120), w tym 1144 godzin zajęć teoretycznych i 160 godzin kształcenia praktycznego. Na studiach tych realizowane są moduły w zakresie:

- A. Wybrane zagadnienia z nauk społecznych** (ECTS 64 w tym 602 godz.): podstawy psychoterapii (ECTS 4, godz. 30), teoria pielęgniarstwa (ECTS 4, godz. 40), zarządzanie w pielęgniarstwie (ECTS 5, godz. 54), pielęgniarstwo europejskie (ECTS 3, godz. 30), badania naukowe w pielęgniarstwie (ECTS 4, godz. 40), dydaktyka medyczna (ECTS 5, godz. 125), elementy statystyki (ECTS 1, godz.

10), przysposobienie biblioteczne (godz. 2), naukowa informacja medyczna (godz. 3), seminarium magisterskie (ECTS 20, godz. 90), historyczne uwarunkowania rozwoju pielęgniarstwa (ECTS 2, godz. 20), współczesna ekologia i ochrona środowiska (ECTS 1, godz. 20), język angielski (ECTS 7, godz. 90), szkolenie BHP (godz. 4), do wyboru (ECTS 4, godz. 40).

- B. Nauki z zakresu opieki specjalistycznej** (ECTS 56, w tym 702 godz.): Pielęgniarstwo specjalistyczne - opieka pielęgniarska nad chorym przewlekłe w przypadku: chorób układu oddechowego, cukrzycy, chorób nerek, przetoki jelitowej, schorzeń naczyń, ran przewlekłych, stwardnienia rozsianego, chorób krwi, chorób psychicznych (ECTS 19, godz. 80), intensywna terapia i pielęgniarstwo w intensywnej opiece medycznej (ECTS 4, godz. 60), nowoczesne techniki diagnostyczne (ECTS 1, godz. 16), pielęgniarstwo wielokulturowe (ECTS 3, godz. 30), podstawy diagnostyki laboratoryjnej dla pielęgniarek (ECTS 3, godz. 30), podstawy żywienia człowieka (ECTS 1, godz. 14), gerontologia kliniczna (ECTS 2, godz. 26), profilaktyka chorób zakaźnych i pielęgnowanie w chorobach zakaźnych (ECTS 2, godz. 20), genetyczne uwarunkowania zaburzeń rozwojowych (ECTS 2, godz. 20), kliniczne podstawy chorób cywilizacyjnych (ECTS 4, godz. 48), podstawy genetyki w psychiatrii (ECTS 2, godz. 34), metody pracy pielęgniarki (ECTS 3, godz. 40), podstawy pielęgnowania w chorobach skóry (ECTS 2, godz. 20), pielęgniarstwo epidemiologiczne (ECTS 2, godz. 24), zarządzanie zdrowiem i bezpieczeństwem w miejscu pracy pielęgniarki (ECTS 2, godz. 20), do wyboru (ECTS 4, godz. 40).

Program **studiów drugiego stopnia niestacjonarnych dla kierunku pielęgniarstwo** realizowany od roku akademickiego 2013/2014 i 2014/2015 obejmuje 4 semestry, 1057 godzin zajęć dydaktycznych (ECTS 60), w tym 897 godzin zajęć teoretycznych i 160 godzin kształcenia praktycznego. Na studiach tych realizowane są moduły w zakresie:

- A. Wybrane zagadnienia z nauk społecznych** (ECTS 64 w tym 345 godz.): podstawy psychoterapii (ECTS 4, godz. 30), teoria pielęgniarstwa (ECTS 4, godz. 34), zarządzanie w pielęgniarstwie (ECTS 5, godz. 44), pielęgniarstwo europejskie (ECTS 3, godz. 30), badania naukowe w pielęgniarstwie (ECTS 4, godz. 36), dydaktyka medyczna (ECTS 5, godz. 40), elementy statystyki (ECTS 1, godz. 10), przysposobienie biblioteczne (godz. 2), naukowa informacja medyczna (godz. 3), seminarium magisterskie (ECTS 20, godz. 70), historyczne uwarunkowania rozwoju pielęgniarstwa (ECTS 2, godz. 20), współczesna ekologia i ochrona środowiska (ECTS 1, godz. 10), język angielski (ECTS 4, godz. 40), szkolenie BHP (godz. 4), do wyboru (ECTS 4, godz. 32).
- B. Nauki z zakresu opieki specjalistycznej** (ECTS 56 w tym 552 godz.): Pielęgniarstwo specjalistyczne - opieka pielęgniarska nad chorym przewlekłe w przypadku: chorób układu oddechowego, cukrzycy, chorób nerek, przetoki jelitowej, schorzeń naczyń, ran przewlekłych, stwardnienia rozsianego, chorób krwi, chorób psychicznych (ECTS 19, godz. 180), intensywna terapia i pielęgniarstwo w intensywnej opiece medycznej (ECTS 4, godz. 40), nowoczesne techniki diagnostyczne (ECTS 1, godz. 16), pielęgniarstwo wielokulturowe (ECTS 3, godz. 20), podstawy diagnostyki laboratoryjnej dla pielęgniarek (ECTS 3, godz. 20), podstawy żywienia człowieka (ECTS 1, godz. 10), gerontologia kliniczna (ECTS 2, godz. 16), profilaktyka chorób zakaźnych i pielęgnowanie w chorobach zakaźnych (ECTS 2, godz. 12), genetyczne uwarunkowania zaburzeń rozwojowych (ECTS 2, godz. 16), kliniczne podstawy chorób cywilizacyjnych (ECTS 4, godz. 26), podstawy genetyki w psychiatrii (ECTS 2, godz. 16), metody pracy pielęgniarki (ECTS 3, godz. 20), podstawy pielęgnowania w chorobach skóry (ECTS 2, godz. 16), pielęgniarstwo epidemiologiczne (ECTS 2, godz. 16), zarządzanie zdrowiem i bezpieczeństwem w miejscu pracy pielęgniarki (ECTS 2, godz. 16), do wyboru (ECTS 4, godz. 32).

Czas trwania kształcenia na kierunku pielęgniarstwo – studia I stopnia, rozpoczynających się w roku akademickim 2014/2015, 2013/ 2014 i 2012/2013 oraz na studiach II stopnia, rozpoczynających się w roku akademickim 2014/2015 i 2013/ 2014, jest zgodny zobecnie obowiązującymi standardami kształcenia dla kierunku studiów

pielęgniarstwo określonych w Rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 9 maja 2012 roku (*DZ. U. z 2012r. poz. 631 – załącznik 4*) w sprawie standardów kształcenia dla kierunków studiów: lekarskiego, lekarsko-dentystycznego, farmacji, pielęgniarstwa i położnictwa.

Dobór treści kształcenia uwzględnia zasady współczesnej dydaktyki, w tym głównie łączenia teorii z praktyką. Zajęcia praktyczne i praktyki zawodowe poprzedzone są zajęciami teoretycznymi umożliwiającymi wykorzystanie wiedzy w działaniu.

Prawidłowość doboru treści kształcenia, form zajęć dydaktycznych i metod kształcenia umożliwia osiągnięcie założonych efektów kształcenia określonych dla poszczególnych przedmiotów /modułów.

Kształcenie, którego celem jest zdobycie umiejętności praktycznych, odbywa się w warunkach rzeczywistych, z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich i opiekunów praktyk oraz studentów.

Uczelnia nie wykorzystuje metod i technik kształcenia na odległość.

Wskazane techniki wykorzystywane są tylko realizacji samokształcenia kierowanego w ramach godzin bez udziału nauczyciela z przedmiotu „Podstawy pielęgniarstwa” na studiach I stopnia.

W ramach projektu „Przedsiębiorczy Profesjonalista” została utworzona platforma e-learningowa LMS (<http://pum.platforma.elearningowa.pl>). Jej wykorzystanie kontynuowano w projekcie realizowanym w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki „Nowoczesny program rozwoju PUM realizujący nową ofertę kształcenia stanowiącą odpowiedź na wyzwania stawiane w strategii Europa 2020”. Przygotowano 8 filmów dotyczących tematyki „Pielęgnacja ran przewlekłych i odleżyn”: 1. Rany przewlekłe i odleżyny; 2. Działania profilaktyczne; 3. Terapia odleżyn; 4. Opieka ambulatoryjna; 5. Powikłania odleżyn. Po obejrzeniu każdego filmu, należy rozwiązać test i jest to działanie umożliwiające przejście do kolejnego etapu, czyli obejrzenia następnego filmu itd. Studenci kierunku pielęgniarstwa w ramach godzin bez nauczyciela z przedmiotu Podstawy pielęgniarstwa mają za zadanie obejrzenie filmów oraz rozwiązanie testów. Informacja o zaliczeniu jest automatycznie zapisywana i listy osób, które uzyskały pozytywny wynik są przesyłane przez informatyka na adres jednostki realizującej ten przedmiot.

Program studiów I stopnia umożliwia studentowi wybór jednego z trzech przedmiotów (zakażenia szpitalne, język migowy lub promocja zdrowia psychicznego) w zakresie podstaw opieki położniczej.

Modułowa konstrukcja programu stwarza możliwość równomiernego obciążenia studentów przez przypisanie modułom takiej samej, powtarzalnej wartości punktowej. Zajęcia praktyczne w większości prowadzą nauczyciele akademicy, posiadający prawo wykonywania zawodu pielęgniarki / położnej oraz minimum roczną praktykę zawodową, zgodną z nauczaniem przedmiotem.

Na studiach I stopnia realizowany jest język angielski na poziomie biegłości B1, a na studiach II stopnia realizowany jest język angielski na poziomie biegłości B2 Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego Rady Europy, profilowany zawodowo.

Program studiów I stopnia zakłada realizację bez udziału nauczyciela w grupie nauk podstawowych i nauk społecznych po 25% wymiaru godzin, a w grupie podstaw opieki pielęgniarstwa oraz opieki specjalistycznej po 35% wymiaru godzin.

Plan i program studiów II stopnia, przy zagwarantowanej pełnej realizacji treści kształcenia określonej w standardzie, umożliwia studentowi wybór treści kształcenia w wymiarze nie mniejszym niż 30% godzin zajęć z zakresów ustalonych przez uczelnię

Konstrukcja programu uwzględnia taksonomię celów kształcenia, sekwencyjność przedmiotów oraz łączenie teorii z kształceniem praktycznym. Określone cele ogólne i szczegółowe efektów kształcenia umożliwiają uzyskanie zakładanej struktury kwalifikacji.

Zgodnie z §23 *Regulaminu Studiów PUM w Szczecinie*, plany studiów i programy kształcenia uwzględniają punkty ECTS. Punkty ECTS przyznaje się za: zaliczenie każdego z zajęć i praktyk przewidzianych w programie kształcenia, przy czym liczba punktów ECTS nie zależy od uzyskanej oceny, a warunkiem ich przyznania jest spełnienie przez studenta wymagań dotyczących uzyskania zakładanych efektów kształcenia potwierdzonych zaliczeniem zajęć lub praktyk oraz przygotowanie i złożenie pracy dyplomowej, zgodnie z programem kształcenia.

W Uczelni stosuje się system punktowy na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych, odpowiadający standardowi ECTS (European Credit Transfer and Accumulation System). Oprócz oceny przedmiotowi przyporządkowuje się punkty będące miarą nakładu pracy studenta niezbędnego do opanowania wymaganego zakresu materiału. Liczba tych punktów jest liczbą całkowitą. Student uzyskuje punkty za zaliczenie przedmiotu bez względu na wysokość otrzymanej pozytywnej oceny końcowej. Punkty są przyporządkowane przedmiotom, a ich liczba nie zależy od uzyskanej oceny. Liczba punktów ECTS przewidziana planem studiów dla semestru wynosi 30 lub jest bliska jej wartości, a dla roku akademickiego nie mniej niż 60.

Zgodnie z § 16 *Uchwały Nr 14/2012 Senatu Pomorskiego Uniwersytetu Medycznego w Szczecinie z dnia 29 lutego 2012 r. w sprawie szczegółowego sposobu projektowania, realizacji i oceny rezultatów planów studiów i programów kształcenia w Pomorskim Uniwersytecie Medycznym w Szczecinie*, projektując program studiów bierze się pod uwagę następujące warunki w zakresie przypisywania punktów ECTS:

- punkty ECTS przypisuje się za zaliczenie każdego z modułów/przedmiotów i praktyk przewidzianych w programie kształcenia, przy czym liczba punktów ECTS nie zależy od uzyskanej oceny, a warunkiem ich przyznania jest spełnienie przez studenta wymagań dotyczących uzyskania zakładanych efektów kształcenia potwierdzonych zaliczeniem zajęć i praktyk przewidzianych na danym kierunku studiów na danym poziomie i profilu kształcenia oraz przygotowanie i złożenie pracy dyplomowej, zgodnie z programem kształcenia;
- student otrzymuje taką liczbę punktów ECTS, jaka jest przypisana efektom kształcenia uzyskiwanym w wyniku realizacji odpowiednich zajęć i praktyk przewidzianych na danym kierunku studiów na danym poziomie i profilu kształcenia;
- poza limitem punktów ECTS, student studiów stacjonarnych ma prawo bez wnoszenia opłat do korzystania z zajęć na określonym poziomie studiów, za które może uzyskać dodatkowo nie więcej niż 30 punktów ECTS.

Od roku 2014/2015 możliwe jest uzyskanie wpisu z tzw. deficytem punktów. Wyznaczony jest on przez Komisję Programowo-Dydaktyczną, natomiast student powinien

uzupełnić ten deficyt w pierwszym miesiącu trwania kolejnego roku akademickiego. Komisja wyznaczyła przedmioty/moduły, które student musi zaliczyć oraz te, które w przypadku niezaliczenia student może uzupełnić w kolejnym roku.

Studenci wykorzystują możliwości stwarzane przez system punktów ECTS przede wszystkim w ramach rozliczania wyjazdów w związku z zapewnioną przez Wydział mobilnością studentów (program Erasmus, Mostum).

Przyjęta punktacja ECTS jest zgodna z przepisami ustalającymi podstawowe wymagania w tym zakresie oraz ze standardami kształcenia na kierunku pielęgniarstwo.

Nakład pracy studenta określony w programie studiów oraz liczba punktów w poszczególnych semestrach są zgodne z wymogami zawartymi w Rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 3 października 2014 roku w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia (Dz.U.2014 poz. 1310) oraz Rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 14 września 2011 roku w sprawie warunków i trybu przenoszenia zajęć zaliczonych przez studenta (Dz.U.2011 Nr 201, poz. 1187).

Zgodnie z Rozporządzeniem MNiSW z dnia 14 września 2011 r. w sprawie warunków i trybu przenoszenia zajęć zaliczanych przez studenta jeden punkt ECTS odpowiada efektom kształcenia, których uzyskanie wymaga od studenta średnio 25-30 godzin pracy, przy czym liczba godzin pracy studenta obejmuje zajęcia organizowane przez Uczelnię, zgodnie z planem studiów oraz jego indywidualną pracę. Punktacja ECTS przypisana do poszczególnych przedmiotów i semestrów jest prawidłowa.

Punkty ECTS przyporządkowane są przedmiotom, natomiast przyznawane są studentom, którzy spełnili wymogi niezbędne do ich zaliczenia (osiągnęli wymagane efekty kształcenia).

Zgodnie z Załącznikiem nr 3 do *Uchwały Nr 14/2012 Senatu PUM w Szczecinie z dnia 29 lutego 2012 r. w sprawie szczegółowego sposobu projektowania, realizacji i oceny rezultatów planów studiów i programów kształcenia w Pomorskim Uniwersytecie Medycznym w Szczecinie*, sylabusy na kierunku pielęgniarstwo zawierają m.in część ogólną obejmującą: rodzaj modułu, wydział PUM, kierunek studiów, specjalność, poziom studiów, formę studiów, rok studiów, semestr studiów, liczbę przypisanych punktów ECTS, formy prowadzenia zajęć, osoba odpowiedzialna za moduł, osoby prowadzące zajęcia, adres strony internetowej, język prowadzenia zajęć oraz część szczegółową uwzględniającą: cele modułu, wymagania wstępne w zakresie wiedzy, umiejętności kompetencji społecznych, opis efektów kształcenia, metody oraz sposoby weryfikacji efektów kształcenia, w tym forma i warunki zaliczenia przedmiotu, opis treści kształcenia, piśmiennictwo i pomoce naukowe, nakład pracy studenta.

Program kształcenia na kierunku pielęgniarstwo realizowany jest w formie: wykładów, ćwiczeń, seminarium, zajęć praktycznych i praktyk zawodowych.

Szczególnie istotny na ocenianym kierunku jest obszar kształcenia praktycznego, którego celem jest kształtowanie i doskonalenie umiejętności praktycznych, stopniowe zwiększanie odpowiedzialności studenta za opiekę oraz zdobycie doświadczenia niezbędnego w pracy zawodowej.

Realizacja praktyk zawodowych prowadzona jest w oparciu o regulamin praktyk zawodowych na kierunku pielęgniarstwo. Zajęcia praktyczne są realizowane pod

bezpośrednim nadzorem nauczyciela z uczelni, natomiast praktyki zawodowe pod kierunkiem położnej / pielęgniarki zatrudnionej w miejscu ich realizacji. Opiekunowie praktyk zawodowych posiadają wyższe wykształcenie oraz wieloletnie doświadczenie zawodowe. Zarówno miejsca realizacji kształcenia praktycznego jak i osoby opiekujące się studentami spełniają przyjęte przez uczelnie kryteria. Kształcenie praktyczne jest realizowane w miejscach wskazanych w standardach kształcenia dla kierunku pielęgniarstwo.

W ramach kształcenia praktycznego na studiach I stopnia realizowane są efekty kształcenia zawarte w module C i D (podstaw opieki pielęgniarstwa oraz opieki specjalistycznej). Program studiów określa szczegółowe zasady i formy odbywania praktyk, a w szczególności; wymiar godzin, cel praktyk, efekty kształcenia właściwe dla praktyki, metody sprawdzania i oceny efektów kształcenia osiągniętych przez studenta i uzyskane punkty ECTS.

Szczegółowe zasady dotyczące realizacji kształcenia praktycznego na kierunku pielęgniarstwo określa regulamin zajęć praktycznych i praktyk zawodowych, wprowadzony Decyzją Dziekana WNoZ z dnia 01.10.2014r.

Program zajęć praktycznych i praktyki zawodowej przygotowuje nauczyciel akademicki odpowiedzialny za realizację danego przedmiotu zgodnie ze standardami i spodziewanymi efektami kształcenia. Zajęcia praktyczne prowadzą głównie nauczyciele akademicy zatrudnieni w Uczelni.

Uczelnia opracowała kryteria doboru opiekuna do nadzoru nad praktykami zawodowymi (*wykształcenie, prawo wykonywania zawodu, staż pracy w zakresie nauczanego przedmiotu, uprawnienia pedagogiczne, ukończone rodzaje kształcenia podyplomowego, doświadczenie w prowadzeniu praktyki zawodowej z danego przedmiotu*) oraz kryteria doboru podmiotów leczniczych na realizację kształcenia praktycznego.

W celu pełnej realizacji założonych celów dydaktycznych zajęć praktycznych i praktyk zawodowych oraz zapewnienia optymalnej jakości kształcenia na kierunku pielęgniarstwo preferowane są podmioty lecznicze, które spełniają kryteria zapewniające realizację celów dydaktycznych, tj.: *zapewniony jest dostęp do wymaganej ilości środków leczniczych, umożliwia się uczestniczenia studentom w raportach pielęgniarstwa, jest możliwość uczestniczenia studentów w badaniach i zabiegach, obecne są wzorce osobowe do kształtowania postaw zawodowych, realizowane są szkolenia wewnętrzne oraz jest możliwość włączenia studentów w rytm pracy w oddziale. Ponadto placówka powinna zatrudniać personel pielęgniarstwa z wysokimi kwalifikacjami, powinna być wyposażona w specjalistyczny sprzęt, zapewniać studentom zaplecze socjalne i szatnie.*

Zajęcia praktyczne realizują nauczyciele z Uczelni, a praktyki zawodowe pielęgniarki zatrudnione w miejscu ich realizacji.

Zgodnie z **Regulaminem Indywidualnego Planu Kształcenia i Indywidualnego Planu Studiów dla studentów studiów pierwszego i drugiego stopnia Pomorskiego Uniwersytetu Medycznego w Szczecinie** (Załącznik nr 2 do Regulaminu Studiów Pomorskiego Uniwersytetu Medycznego w Szczecinie), Uczelnia na studiach pierwszego i drugiego stopnia dopuszcza możliwość indywidualizacji trybu studiowania. Formami takimi są:

— **Indywidualny Program Kształcenia (IPK)**, który jest formą kształcenia dla uzdolnionych i wyróżniających się w nauce lub działaniu na rzecz środowiska akademickiego studentów,

— **Indywidualny Plan Studiów (IPS)**, który jest formą kształcenia przewidzianą dla studentów znajdujących się w sytuacji życiowej uzasadniającej ustalenie szczególnego trybu studiowania.

Student może podjąć **Indywidualny Program Kształcenia (IPK)**, jeżeli ukończy przynajmniej pierwszy rok studiów oraz uzyska średnią ocen nie mniejszą niż 4,5 oraz uzasadni konieczność studiowania wg zmodyfikowanego programu studiów.

Studia według IPK polegają w szczególności na rozszerzeniu wiedzy w wybranych specjalnościach, udziale studenta w pracach naukowo-badawczych i rozwojowych, udziale w prowadzeniu zajęć dydaktycznych, udziale w działalności organizacyjnej na rzecz Uczelni lub społeczności akademickiej. Punkty ECTS i oceny uzyskane w wyniku zaliczenia przedmiotów ponadprogramowych nie są brane pod uwagę przy rozliczeniu przebiegu studiów studenta, a wykazywane są, jako przedmioty dodatkowe.

Warunki IPK ustalane są w zależności od potrzeb studenta, jednak muszą uwzględniać poniższe:

- uzgodniony plan studiów, który student zobowiązany jest złożyć do dziekanatu nie później, niż w drugim tygodniu semestru,
- dodatkowo w drugim tygodniu każdego z dwóch semestrów student zobowiązany jest złożyć aktualny plan zajęć obowiązujący w danym semestrze,
- plan studiów zatwierdzony na dany semestr staje się obowiązujący dla studenta, jego rozliczenie następuje po zakończeniu semestru,
- w programie studiów muszą się znaleźć wszystkie przedmioty ogólne, podstawowe i kierunkowe przewidziane do uzyskania kwalifikacji realizowanego poziomu studiów,
- student uczestniczy we wszystkich zajęciach dydaktycznych objętych IPK zgodnie z przepisami zawartymi w Regulaminie studiów i zalicza je w terminach przewidzianych ogólnym planem studiów, chyba, że w porozumieniu z prowadzącym dany przedmiot uzyska zgodę na inny tryb i termin zaliczenia przedmiotu.

Dziekan może skierować studenta realizującego IPK do kontynuowania studiów na zasadach ogólnych. Może to mieć miejsce w następujących przypadkach: na wniosek studenta - bez podania przyczyn; na wniosek opiekuna skierowany do dziekana, z podaniem uzasadnienia merytorycznego; jeżeli student w kolejnych semestrach uzyskuje mniejszą liczbę punktów ECTS, niż przewidzianą planem i nie może uzyskać wpisu na kolejny semestr/rok; jeżeli student nie złożył w terminie planu zajęć na kolejny semestr.

Natomiast zgodę na realizację studiów według **Indywidualnego Planu Studiów (IPS)** student może uzyskać na wniosek złożony do dziekana, po zaliczeniu pierwszego roku i spełnieniu jednego z wymienionych warunków: wychowuje dzieci; jest członkiem sportowej kadry narodowej; z powodu szczególnej sytuacji, gdy nie może realizować studiów w trybie zwykłym. W szczególnie uzasadnionych wypadkach, podyktowanych sytuacją zdrowotną, student może wystąpić z wnioskiem o przyznanie IPS w trakcie semestru. Wniosek powinien być udokumentowany zaświadczeniem lekarskim. Realizacja studiów według IPS nie zwalnia studenta od zaliczenia wszystkich przedmiotów i terminowego zdania wszystkich egzaminów przewidzianych planem studiów danego roku. W ramach IPS student ma prawo do ustalenia z prowadzącymi zajęcia indywidualnych terminów realizacji obowiązków wynikających z planów studiów danego roku. W wyjątkowych sytuacjach prowadzący zajęcia może zwolnić studenta z obowiązku uczestniczenia w tych zajęciach określając warunki, sposób i termin ich zaliczenia. IPS nie zwalnia z obowiązku zaliczania przedmiotów przewidzianych planem studiów danego roku. IPS ustala się na okres nie dłuższy, niż rok akademicki.

W celu pomocy osobom niepełnosprawnym, Rektor PUM w Szczecinie powołał dnia 20 września 2013r. (*Pełnomocnictwo O-013-81-PR/13*) Pełnomocnika Rektora ds. Osób Niepełnosprawnych.

Uczelnia podejmuje działania ukierunkowane na systematyczną poprawę i dostosowanie warunków kształcenia osób niepełnosprawnych poprzez: znoszenie barier architektonicznych, unowocześnianie procesu dydaktycznego oraz korzystanie z dostępnych urządzeń technicznych. W opinii studentów program kształcenia realizowany na wizytowanym kierunku umożliwia osiągnięcie każdego z zakładanych efektów kształcenia. Studenci kierunku pielęgniarstwo czują się dobrze przygotowani do wykonywania zawodu oraz do dalszego rozwoju naukowego.

Studia I stopnia na kierunku pielęgniarstwo trwają 6 semestrów, a liczba uzyskanych przez studentów punktów ECTS po zakończeniu procesu kształcenia to 180 punktów. Studia II stopnia trwają natomiast 4 semestry i obejmują 120 punktów ECTS.

W opinii studentów formy zajęć, treści i metody kształcenia jakie odbywają się w Uczelni oraz poza nią są w pełni dostosowane do wymagań stawianych przez charakter kierunku i pozwalają na osiągnięcie wszystkich celów oraz efektów kształcenia. Studenci wypowiadają się pozytywnie na temat możliwości wyboru przedmiotów ujętych w planie studiów jako obieralne.

W opinii studentów, przedmioty, których celem jest nabycie umiejętności praktycznych odbywają się w warunkach rzeczywistych z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub lekarzy i pielęgniarek niebędących nauczycielami, bez wykorzystania technik kształcenia na odległość.

W opinii studentów, system punktów ECTS działa poprawnie w Uczelni. Studenci widzą różnicę w nakładzie pracy jaki muszą poświęcić studiowaniu przedmiotów z różną liczbą punktów ECTS. Studenci jednogłośnie stwierdzają, że im więcej czasu potrzebują na osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia związanych z danym przedmiotem, tym więcej punktów ECTS zostało mu przypisane.

Sekwencjonowanie zajęć na studiach stacjonarnych I stopnia jest w ocenie ZO PKA prawidłowe jednakże zdaniem studentów jeden element sekwencji przedmiotów w planie i programie studiów nie jest do końca zachowany. Przykładem w opinii studentów jest przedmiot „psychiatria” jako przedmiot kliniczny, który powinien poprzedzać taki przedmiot jak np. „promocja zdrowia psychicznego”, który jest jednym z przedmiotów do wyboru. ZO PKA oraz studenci przedstawiający swoje spostrzeżenia na spotkaniu w stosunku do pozostałych form oraz poziomów kształcenia nie mają zastrzeżeń co do sekwencji przedmiotów.

Studenci I stopnia kierunku pielęgniarstwo, są zobligowani do odbycia praktyki zawodowej w wymiarze 1200 godzin. Praktyce przypisano 30 punktów ECTS. Studenci studiów II stopnia stacjonarnych i niestacjonarnych, odbywają praktykę w wymiarze 160 godzin, której odpowiada 8 punktów ECTS.

Regulamin praktyk zawodowych dla studentów Pomorskiego Uniwersytetu Medycznego w Szczecinie, Wydział Nauk o Zdrowiu, kierunek: pielęgniarstwo i położnictwo określa warunki przystąpienia studentów do praktyk, organizację kształcenia praktycznego oraz obowiązki studenta. Warunki zaliczania praktyk oraz wszelkie inne niezbędne

informacje zamieszczane są na stronie Wydziału. Zaliczenie praktyki zawodowej jest warunkiem ukończenia poszczególnych semestrów.

Student kierunku pielęgniarstwo odbywający praktykę jest zobligowany do przedłożenia koordynatorowi praktyk, wypełnionej *Karty zaliczeń praktyki zawodowej*, która zawiera szczegółowy opis przebiegu praktyki zawodowej. Miejsce odbywania praktyk jest zapewnione przez Uczelnię.

Studenci kierunku pielęgniarstwo mają też możliwość zaliczenia praktyki zawodowej w ramach pracy zawodowej, jeśli jej charakter jest zgodny z efektami kształcenia przypisanymi praktyce zawodowej na kierunku pielęgniarstwo. Wówczas student zobowiązany jest złożyć do Prodziekana ds. studentów stosowne pismo, którego wzór znajduje się na stronie Uczelni.

Oprócz praktyki zawodowej, na wizytowanym kierunku realizowany jest również moduł zajęć praktycznych. Zajęcia w ramach modułu są prowadzone z udziałem nauczycieli akademickich w podmiotach leczniczych. Zajęcia praktyczne są realizowane przez cały okres procesu kształcenia w ramach studiów I stopnia. W ramach studiów II stopnia realizowana jest tylko praktyka zawodowa.

Każdy ze studentów posiada indeks umiejętności praktycznych, w którym szczegółowo dokumentuje się przebieg praktycznej nauki zawodu. Rozwój kompetencji zawodowych dokumentowany w Indeksie jest oddzielnie opracowany dla każdego stopnia studiów.

Formy zajęć dydaktycznych w ocenie studentów są dostosowane do założonych efektów kształcenia i pozwalają na ich osiągnięcie na każdym etapie oraz poziomie studiów. W opinii studentów zajęcia prowadzone w Uczelni mają charakter zarówno teoretyczny jak i praktyczny. Laboratoria komputerowe są w opinii studentów dobrze wyposażone, a każdy z nich pracuje samodzielnie. Wszystkie laboratoria przedmiotowe, w których realizowane są zajęcia praktyczne są w ocenie studentów w pełni wyposażone. Dostępny sprzęt w laboratoriach, w opinii studentów, pozwala na uzyskanie wszystkich efektów kształcenia określonych dla kierunku pielęgniarstwo.

Zgodnie z Regulaminem Studiów, studenci ocenianego kierunku mają możliwość indywidualizacji procesu kształcenia w formie Indywidualnego Planu Studiów (IPS) oraz Indywidualnego Programu Kształcenia (IPK). Forma studiów dedykowana dla studentów uzdolnionych i wyróżniających się w nauce lub działaniu na rzecz środowiska akademickiego to Indywidualny Program Kształcenia, natomiast Indywidualny Plan Studiów jest przeznaczony dla studentów, którzy są członkami sportowej kadry narodowej, wychowują dzieci lub znaleźli się w szczególnej sytuacji, która uniemożliwia realizację studiów w trybie zwykłym. Obecnie studenci wszystkich poziomów i form studiów licznie korzystają z IPS. Podczas spotkania z ZO PKA studenci zwrócili jednak uwagę, iż pomimo przyznanego Indywidualnego Planu Studiów, nie jest on respektowany przez wszystkich nauczycieli akademickich. Nie zgłaszali jednak tego problemu władzom Wydziału. Warto, aby Władze Wydziału, zwróciły uwagę na zaistniały problem.

Z uwagi na charakter przyszłej pracy zawodowej, na kierunek pielęgniarstwo nie rekrutuje się osób niepełnosprawnych np. ruchowo. Stąd stopień niepełnosprawności osób studiujących na ocenianym kierunku nie wymaga szczególnego dostosowywania procesu kształcenia do ich indywidualnych potrzeb.

Obecnie realizowany program studiów umożliwia osiągnięcia każdego z określonych celów oraz ogólnych i szczegółowych efektów kształcenia, a także uzyskania zakładanej struktury kwalifikacji absolwenta. Według opinii studentów treść zajęć jest adekwatna do przyjętych założeń. Również weryfikacja efektów kształcenia jest w ich odczuciu właściwa, a kryteria oceny zostały sformułowane w jasny sposób.

Zakładane efekty kształcenia, treści programowe, formy zajęć oraz stosowane metody dydaktyczne tworzą spójną całość.

Ocena końcowa 3 kryterium ogólnego W PEŁNI

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

- 1) Realizowany program kształcenia umożliwia osiągnięcie zakładanych celów i efektów kształcenia, a także uzyskanie zakładanej struktury kwalifikacji absolwenta oraz spełnienie wymagań określonych w standardach kształcenia na kierunku pielęgniarstwo. Prawdliwość doboru treści kształcenia, form zajęć dydaktycznych umożliwia osiągnięcie efektów kształcenia określonych dla poszczególnych przedmiotów/modułów. Program kształcenia na kierunku pielęgniarstwo w pełni pozwala studentom na osiągnięcie każdego z zakładanych celów i efektów kształcenia. Absolwenci studiów I stopnia oraz II stopnia są w pełni przygotowani do pracy zawodowej i dalszego rozwoju naukowego. Indywidualizacja kształcenia jest realizowana na ocenianym kierunku poprzez Indywidualny Plan Studiów.
- 2) Obecnie realizowany program studiów umożliwia osiągnięcia każdego z określonych celów oraz ogólnych i szczegółowych efektów kształcenia, a także uzyskania zakładanej struktury kwalifikacji absolwenta. Zakładane efekty kształcenia, treści programowe, formy i metody kształcenia tworzą spójną całość.

4. Liczba i jakość kadry dydaktycznej a możliwość zagwarantowania realizacji celów edukacyjnych programu studiów

Liczba pracowników naukowo-dydaktycznych i struktura ich kwalifikacji umożliwiają osiągnięcie założonych celów i efektów kształcenia programu. Zajęcia akademickie prowadzi 20 nauczycieli akademickich zaliczonych do minimum kadrowego oraz 108 nauczycieli akademickich spoza minimum kadrowego. Kwalifikacje zatrudnionych przez Uczelnię nauczycieli akademickich pozwalają na osiągnięcie założonych celów kształcenia i efektów realizacji programu studiów na kierunku „pielęgniarstwo”.

Uczelnia zgłosiła do minimum kadrowego 9 samodzielnych nauczycieli akademickich, 9 nauczycieli akademickich ze stopniem doktora oraz 2 osoby z tytułem zawodowym magistra. Wszystkie osoby zgłoszone przez Uczelnię zostały zakwalifikowane do minimum kadrowego, przy czym do minimum kadrowego dla studiów I stopnia zakwalifikowano 5 samodzielnych nauczycieli akademickich, 5 nauczycieli akademickich ze stopniem doktora oraz 2 osoby z tytułem zawodowym magistra, natomiast do minimum kadrowego dla studiów II stopnia zakwalifikowano 7 samodzielnych nauczycieli akademickich i 7 nauczycieli akademickich ze stopniem doktora. Skład minimum kadrowego odpowiada wymaganiom określonym w § 14 pkt. 7 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dn. 3 października 2014 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i

poziomie kształcenia (Dz. U. z 2014 poz. 1370), „*minimum kadrowe dla studiów pierwszego stopnia na kierunkach „pielęgniarstwo” i „położnictwo” stanowi co najmniej trzech samodzielnych nauczycieli akademickich oraz co najmniej czterech nauczycieli akademickich posiadających stopień naukowy doktora, reprezentujących specjalności z zakresu nauk medycznych i posiadających doświadczenie zawodowe zdobyte poza Uczelnią*” oraz **§ 15 pkt. 1** tj. „*minimum kadrowe dla studiów drugiego stopnia na określonym kierunku studiów stanowi co najmniej sześciu samodzielnych nauczycieli akademickich oraz co najmniej sześciu nauczycieli akademickich posiadających stopień naukowy doktora*”, a także **§ 8 ust. 1 pkt. 2 lit. d** „ (...) dla studiów drugiego stopnia lub jednolitych studiów magisterskich zalicza nauczycieli akademickich, dla których uczelnia, w skład której wchodzi ta jednostka, jest podstawowym miejscem pracy”.

Ponadto spełnione są również zapisy **§ 13 pkt. 1** powyższego rozporządzenia, tj.: „*nauczyciel akademicki może być zaliczony do minimum kadrowego, jeżeli został zatrudniony w uczelni nie później niż od początku semestru studiów*” a także **§ 13 pkt. 2**, tj.: nauczyciel akademicki może być wliczony do minimum kadrowego w danym roku akademickim, jeżeli prowadzi na danym kierunku studiów zajęcia dydaktyczne w wymiarze co najmniej 30 godzin zajęć dydaktycznych, w przypadku nauczycieli akademickich posiadających tytuł naukowy profesora lub stopień naukowy doktora habilitowanego i co najmniej 60 godzin zajęć dydaktycznych, w przypadku nauczycieli akademickich posiadających stopień naukowy doktora.

Zgodnie z wymogami art. 9a ust. 1 ustawy z dn. 27 lipca 2005 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. z 2012 r. poz. 572, z późn. zm.) nauczyciele akademicy stanowiący minimum kadrowe zatrudnieni są w pełnym wymiarze czasu pracy.

Stosunek liczby nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe do liczby studentów na ocenianym kierunku spełnia wymagania **§ 17 ust. 1 pkt. 8** rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dn. 5 października 2011r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia (Dz. U. Nr 243, poz. 1445 z późn. zm.) i wynosi **1:26** (wymagana relacja nie mniej niż 1:60).

Uczelnia stosuje wzór oświadczenia o wyrażeniu zgody na wliczenie do minimum kadrowego, który pozwala na stwierdzenie, iż wszystkie osoby zgłoszone do minimum kadrowego spełniają warunki określone w **art. 112a** ustawy z dn. 27 lipca 2005 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. z 2012 r. poz. 572, z późn. zm.)

W teczkach osobowych znajdują się dokumenty pozwalające na uznanie deklarowanych tytułów i stopni naukowych. Umowy o pracę zawierają wymagane prawem elementy. Teczki zawierają dokumenty (specjalizacje medyczne, świadectwa ukończenia kursów), będące potwierdzeniem dorobku praktycznego.

Należy stwierdzić, że wymagania formalne odnośnie minimum kadrowego ocenianego kierunku, określone w wyżej wymienionym rozporządzeniu, zostały spełnione.

Dorobek naukowy i kwalifikacje dydaktyczne kadry tworzącej minimum kadrowe, a także pozostałych nauczycieli akademickich są adekwatne do realizowanego programu i zakładanych efektów kształcenia.

Na ocenianym kierunku, będącym kierunkiem o profilu praktycznym w procesie kształcenia uczestniczą nauczyciele z doświadczeniem praktycznym, związanym z danym kierunkiem studiów.

Obsada zajęć dydaktycznych z poszczególnych przedmiotów jest zgodna z dziedzinami i dyscyplinami reprezentowanymi przez wykładowców.

Dla wszystkich osób zgłoszonych do minimum kadrowego PUM stanowi podstawowe miejsce pracy, piętnastu z nich zatrudnionych jest na podstawie mianowania. Analiza przedstawionych danych wskazuje, że minimum kadrowe na kierunku „pielęgniarstwo” można uznać za stabilne, ponieważ dla wszystkich nauczycieli akademickich Uczelnia jest podstawowym miejscem pracy, większość nauczycieli akademickich zatrudniona jest w Uczelni powyżej pięciu lat, a czterech stanowiło minimum kadrowe podczas poprzedniej oceny.

Analiza rozwoju kadry naukowo – dydaktycznej wskazuje, że w ostatnich pięciu latach 37 osób (w tym 8 na ocenianym kierunku) uzyskało stopień doktora habilitowanego oraz 11 osób (w tym 6 na ocenianym kierunku) uzyskało tytuł profesora.

W materiałach dostarczonych ZO PKA udostępniono dokumenty przedstawiające procedury i kryteriów doboru oraz weryfikacji nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia dydaktyczne na ocenianym kierunku studiów, ich przejrzystości i upowszechnienia.

Należy zaznaczyć bardzo małe zaangażowanie nauczycieli akademickich w wymianie w ramach programu Erasmus, natomiast należy podkreślić szeroką ofertę współpracy międzynarodowej (ośrodki reprezentujące Hiszpanię, Słowenię, Szwajcarię, Niemcy).

Opinie prezentowane przez nauczycieli akademickich podczas spotkania z zespołem oceniającym wykazały małe ich zainteresowanie w zakresie zagadnień dotyczących perspektywy rozwoju kierunku, mając na uwadze ewentualne występowanie ograniczeń w kontekście misji i strategii.

Przedstawione dane, a także opinie prezentowane przez nauczycieli akademickich na spotkaniu z zespołem oceniającym potwierdzają, że Uczelnia stwarza pracownikom bardzo dobre warunki do rozwoju naukowego, świadczy o tym także przyznana Wydziałowi Nauk o Zdrowiu naukowa kategoria A w ocenie parametrycznej.

- **(Załącznik nr 5 Nauczyciele akademicki realizujący zajęcia dydaktyczne na ocenianym kierunku studiów, w tym stanowiący minimum kadrowe. Cz. I. Nauczyciele akademicki stanowiący minimum kadrowe);**
- **(Załącznik nr 6 - Informacja o hospitolowanych zajęciach i ich ocena;)**

Ocena końcowa 4kryterium ogólnego³...W PEŁNI...

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

1) Uczelnia spełnia minimum kadrowe dla studiów I stopnia. Spośród 20 nauczycieli akademickich zgłoszonych do minimum kadrowego wszyscy z nich zostali zakwalifikowani. Dla wszystkich osób zgłoszonych do minimum kadrowego PUM stanowi podstawowe miejsce pracy, piętnastu z nich zatrudnionych jest na podstawie mianowania. Stosunek nauczycieli wchodzących w skład minimum kadrowego do liczby studentów nauczanych na kierunku spełnia wymagania przewidziane przepisami prawa.

2) Dorobek naukowy, kwalifikacje dydaktyczne oraz doświadczenie praktyczne kadry tworzącej minimum kadrowe oraz pozostałych nauczycieli akademickich są adekwatne do

realizowanego programu. Liczba pracowników naukowo-dydaktycznych umożliwia osiągnięcie założonych celów kształcenia i efektów realizacji programu studiów.

3) Procedury i kryteriów doboru oraz weryfikacji nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia dydaktyczne na ocenianym kierunku studiów są przejrzyste i udostępnione dla zainteresowanych. Małe zaangażowanie nauczycieli akademickich w wymianie w ramach programu Erasmus. W ramach wydziału przedstawiono pracownikom szeroką ofertę współpracy międzynarodowej. Jednostka stwarza dobre warunki do rozwoju naukowego i dydaktycznego i podnoszenia kwalifikacji kadry naukowo-dydaktycznej.

5. Infrastruktura dydaktyczna i naukowa, którą dysponuje jednostka a możliwość realizacji zakładanych efektów kształcenia oraz prowadzonych badań naukowych

Uczelnia zapewnia bazę materialną niezbędną do osiągnięcia końcowych efektów kształcenia na ocenianym kierunku, a także uwzględnia potrzeby osób niepełnosprawnych.

Wydział Nauk o Zdrowiu posiada własny budynek o łącznej powierzchni 4410, 97 m², w którym znajdują się m.in.:

- 4 sale wykładowe
- 7 sal seminaryjnych
- 7 sal ćwiczeń
- 6 sal laboratoryjnych

Ponadto studenci WNoZ PUM korzystają z 3 sal posiadających 34 stanowiska do zajęć z zakresu informatyki zlokalizowanych w budynku Rektoratu PUM, 12 sal seminaryjnych Studium Praktycznej Nauki Języków Obcych, a także zaplecze do prowadzenia zajęć dydaktycznych mieszczących się przy jednostkach innych wydziałów oraz na terenie SPSK 1 i SPSK 2.

Salę wykładową i salę seminaryjną wyposażone są w rzutniki multimedialne, sprzęt nagłaśniający oraz komputery stacjonarne z możliwością skorzystania z Internetu.

Ćwiczenia kliniczne, zajęcia praktyczne oraz praktyki zawodowe odbywają się w oddziałach szpitali klinicznych oraz oddziałach szpitali na terenie miasta Szczecina, z którym PUM ma podpisane stosowne umowy.

Uczelnia zapewnia także dostęp do obiektów sportowych: posiada własną salę sportową, siłownię, boisko piłki ręcznej, judo, a także przystań jachtów.

Należy stwierdzić, że:

- liczba i powierzchnia sal wykładowych, seminaryjnych, laboratoriów, specjalistycznych pracowni jest dostosowana do liczby studentów,
- wyposażenie pomieszczeń dydaktycznych umożliwia prawidłową realizację procesu dydaktycznego i osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia,
- wyposażenie oraz liczba stanowisk w pracowniach umiejętności pielęgniarstwa są adekwatne do liczby studentów.

Pomoce dydaktyczne stanowiące wyposażenie pracowni umiejętności pielęgniarstwa, chociaż odpowiadają potrzebom kształcenia, wymagają jednak dla zapewnienia jakości kształcenia pielęgniarów na poziomie studiów I stopnia stałego uzupełniania o nowoczesne pomoce dydaktyczne, umożliwiając osiągnięcie efektów kształcenia w zakresie umiejętności na wizytowanym kierunku na optymalnym poziomie oraz w warunkach lokalowych

dostosowanych do liczby studentów a liczba stanowisk pracy w pracowniach powinny zapewniać możliwości wielokrotnego powtórzenia ćwiczeń każdemu studentowi.

Wydział Nauk o Zdrowiu dysponuje zapleczem laboratoryjnym w następujących jednostkach:

- Katedrze i Zakładzie Histologii i Biologii Rozwoju,
- Samodzielnej Pracowni Gerontobiologii,
- Zakładzie Biochemii i Żywienia Człowieka Katedry Biochemii i Chemii Medycznej,
- Zakładzie Biologii Medycznej Katedry Diagnostyki Laboratoryjnej i Medycyny Molekularnej,
- Pracowni Genetyki Psychiatrycznej,
- Klinice Chorób Zakaźnych, Tropikalnych i Nabytych Niedoborów Immunologicznych.

Istnieje możliwość wykonywania badań z zakresu genomiki, nutrigenomiki i medycyny regeneracyjnej. Pracownicy mogą korzystać także z zaplecza laboratoryjnego Wydziału Biotechnologii i Medycyny Laboratoryjnej. Pracownicy i studenci Wydziału Nauk o Zdrowiu PUM mogą korzystać z rozbudowanego systemu bibliotecznego – informacyjnego Biblioteki Głównej oraz jej filii.

Biblioteka

System biblioteczno-informacyjny Pomorskiego Uniwersytetu Medycznego tworzy Biblioteka Główna oraz Filia nr 1. Biblioteka Główna otwarta jest dla użytkowników w godz. 8⁰⁰–22⁰⁰ od poniedziałku do piątku oraz w godz. 9⁰⁰–15⁰⁰ w soboty (76 godzin/tydzień), natomiast Filia nr 1 w poniedziałki, środy i piątki w godz. 8⁰⁰–15⁰⁰, we wtorki i czwartki w godz. 8⁰⁰–19⁰⁰, a w soboty w godz. 9⁰⁰–15⁰⁰ (49 godzin/tydzień).

Łącznie w bibliotece dostępne są 292 miejsca dla użytkowników, z tego 155 w czytelnich, trzy pokoje pracy grupowej i cztery pokoje pracy indywidualnej, 57 stanowisk komputerowych, w tym 49 z dostępem do internetu oraz internet bezprzewodowy na terenie Biblioteki Głównej oraz filii. Na terenie biblioteki dostępne są także 2 samoobsługowe kserokopiarki oraz 3 samoobsługowe skanery. Biblioteka jest przystosowana do obsługi osób niepełnosprawnych (podjazdy, winda).

Stan zbiorów biblioteki na dzień 31 grudnia 2013 r. wynosi 295.394 woluminy, w tym 243.626 woluminów książek, 46.706 woluminów czasopism, 4.568 jednostek zbiorów specjalnych oraz 494 jednostki zbiorów elektronicznych. Biblioteka umożliwia wolny dostęp do zbiorów w czytelnicy, wypożyczalni oraz w filii, gdzie dostępnych jest 44.979 woluminów.

Biblioteka prowadzi działalność w zakresie wyszukiwania i udostępniania źródeł informacji naukowej niezbędnych w pracy naukowej i dydaktycznej. Zapewnia indywidualną pomoc w zaspokajaniu potrzeb informacyjnych oraz prowadzi szkolenia użytkowników w zakresie umiejętności korzystania ze zbiorów bibliecznych oraz baz bibliograficznych i pełnotekstowych. Studenci PUM mogą korzystać ze zbiorów bibliotek państwowych uczelni wyższych Szczecina na podstawie karty międzybibliecznej wydawanej bezpłatnie i na życzenie zainteresowanego czytelnika. W ramach wypożyczeń międzybibliecznych prowadzone są materiały biblieczne z kraju m.in. poprzez doc@med oraz SUBITO.

Biblioteka oferuje dostęp do elektronicznych źródeł informacji medycznej: polskich i zagranicznych baz bibliograficznych oraz baz pełnotekstowych dostępnych w sieci internetowej PUM oraz z komputerów domowych.

Udostępnia także bazy w ramach Wirtualnej Biblioteki Nauki: baza ScienceDirect, baza SpringerLink, baza Wiley Online Library, bazy EBSCOhost, baza Scopus (aktualizowana codziennie), bazy Web of Science, baza Journal Citation Reports.

Biblioteka umożliwia również dostęp do innych zasobów wspierających proces dydaktyczny, takich jak: platformy edukacyjne Access Medicine i Access Pediatrics wydawnictwa McGraw-Hill oraz trójwymiarowego atlasu anatomicznego Primal Pictures 3D. Łącznie biblioteka zapewnia dostęp do 77.442 tytułów czasopism i książek pełnotekstowych w wersji elektronicznej. Oprócz baz danych biblioteka zapewnia dostęp do narzędzi wspomagających wyszukiwanie: multiwyszukiwarki Ebsco Discovery Service (EDS), narzędzia linkującego LinkSource oraz listy czasopism i książek online A-to-Z.

Biblioteka jest wyposażona w księgozbiór związany z kierunkiem studiów i obejmujący, aktualne pozycje wskazane jako literatura podstawowa i uzupełniająca dla poszczególnych przedmiotów realizowanych w ramach wizytowanego kierunku studiów, w liczbie egzemplarzy zapewniającej studentom swobodny dostęp.

Biblioteka prowadzi obowiązkowe zajęcia dla studentów I roku kierunku pielęgniarstwo pierwszego i drugiego stopnia w wymiarze 2 godzin z przysposobienia bibliotecznego w formie on-line obejmujące organizację, funkcjonowanie Biblioteki Głównej PUM. Ponadto prowadzone są zajęcia z zasad korzystania ze zbiorów i oferowanych usług oraz seminaria z naukowej informacji medycznej w wymiarze 3 godzin obejmujące metodykę wyszukiwania informacji w komputerowych bazach z zakresu pielęgniarstwa i bazach biomedycznych, serwisach książek i czasopism elektronicznych dostępnych w sieci uczelnianej oraz zasady sporządzania bibliografii załącznikowej.

Opinia studentów

Baza dydaktyczna oferowana przez Uczelnię, w opinii studentów, w pełni pozwala na osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia. Zajęcia odbywają się w salach wykładowych, ćwiczeniowych, laboratoriach komputerowych oraz laboratoriach przedmiotowych. Sale wykładowe oraz ćwiczeniowe posiadają sprzęt audiowizualny. Laboratoria komputerowe są wyposażone w wystarczającą ilość komputerów, aby każdy ze studentów biorący udział w zajęciach pracował samodzielnie. Pracownie, w których odbywają się zajęcia praktyczne są wyposażone w specjalistyczny sprzęt, który spełnia oczekiwania studentów. W opinii studentów Uczelnia w pełni zapewnia oprogramowanie oraz wyposażenie laboratoriów do osiągnięcia efektów kształcenia zgodnych ze specyfiką kierunku.

Studenci na terenie Uczelni mają możliwość dostępu do Internetu bezprzewodowego. Według studentów ocenianego kierunku uczelniana Biblioteka funkcjonuje sprawnie oraz spełnia ich oczekiwania w zakresie dostępnego w niej księgozbioru. Liczba egzemplarzy poszczególnych woluminów dostępnych w Bibliotece w opinii studentów jest wystarczająca. Uczelniana Biblioteka posiada możliwość elektronicznej rezerwacji książek. W Bibliotece znajdują się również komputery do dyspozycji studentów ok. 60 sztuk, 4 pomieszczenia do pracy indywidualnej oraz 3 pomieszczenia do pracy grupowej, które są wyposażone w komputery i zamykane na klucz, tak aby studenci mogli bez obaw o pozostawione rzeczy, chwilowo opuścić pomieszczenia.

Zajęcia praktyczne z wykorzystaniem laboratoriów przedmiotowych prowadzone są na terenie Uczelni. Uczelnia, w ocenie studentów, posiada wystarczającą bazę na ich prowadzenie. Zajęcia praktyczne prowadzone w podmiotach leczniczych są realizowane z udziałem nauczycieli akademickich. Miejsca praktyk zawodowych są zapewnione przez Uczelnię i są zgodne ze specyfiką kierunku.

Budynki Uczelni, w których prowadzone są zajęcia ze studentami kierunku pielęgniarstwo są przystosowane do potrzeb studentów z niepełnosprawnościami. W budynkach Uczelni znajdują się windy i podjazdy oraz toalety przystosowane dla osób z ograniczeniami ruchu.

Biblioteka posiada udogodnienia dla osób z niepełnosprawnościami w zakresie rozwiązań programowych np. program do powiększania tekstu dla osób niedowidzących.

Ocena końcowa 5 kryterium ogólnego *W PEŁNI*

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryterium szczegółowego

Uczelnia zapewnia bazę materialną, niezbędną do osiągnięcia końcowych efektów kształcenia na ocenianym kierunku studiów pielęgniarstwo o profilu praktycznym.

Dostosowanie infrastruktury dla osób niepełnosprawnych jest właściwe. Baza materialna Uczelni uwzględnia potrzeby osób niepełnosprawnych.

Uczelnia dba o właściwy dobór instytucji, w których studenci odbywają zajęcia praktyczne i praktyki zawodowe. Biblioteka Uczelniana jest przystosowana dla osób niepełnosprawnych w zakresie dostępnego oprogramowania.

6. Badania naukowe prowadzone przez jednostkę w zakresie obszaru/obszarów kształcenia, do którego został przyporządkowany oceniany kierunek studiów

Baza jaką dysponuje jednostka do prowadzenia badań naukowych związanych z ocenianym kierunkiem studiów.

Rzeczywisty rozwój nowoczesnego pielęgniarstwa wymaga odpowiedniej infrastruktury naukowej, w związku z powyższym Władze wydziału dokładają wszelkich starań związanych z systematycznym rozwojem naukowo-badawczym. W ostatnich latach utworzone zostały nowe jednostki, których działalność poza obszarem dydaktycznym promuje rozwój naukowy. Wydział Nauk o Zdrowiu dysponuje zapleczem laboratoryjnym w następujących jednostkach: Katedra i Zakład Histologii i Biologii Rozwoju, Samodzielna Pracownia Gerontobiologii, Zakład Biochemii i Żywienia Człowieka (Katedry Biochemii i Chemii Medycznej, Zakład Biologii Medycznej Katedry Diagnostyki Laboratoryjnej i Medycyny Molekularnej, Pracownia Genetyki Psychiatrycznej, Klinika Chorób Zakaźnych, Tropikalnych i Nabytych Niedoborów Immunologicznych.

Pracownicy mogą również korzystać z zaplecza laboratorium innych wydziałów m.in. Wydziału Biotechnologii i Medycyny Laboratoryjnej.

Wydział Nauk o Zdrowiu PUM dysponuje rozbudowanym systemem biblioteczno-informacyjnym na który składa się Biblioteka Główna oraz jej filia. Pracownicy zatrudnieni na etatach naukowo-dydaktycznych oraz studenci kierunku „pielęgniarstwo” mogą korzystać z szeroko dostępnych baz danych.

Pracownicy mają też możliwość korzystania z nowoczesnej infrastruktury informatycznej Wydziału oraz urządzeń niezbędnych do prowadzenia badań (komputery stacjonarne i niestacjonarne, drukarki, kserokopiarki oraz urządzenia wielofunkcyjne)

Źródła i wysokość środków finansowych przeznaczonych na badania i ich rozwój, oraz ocena wpływu badań naukowych na proces kształcenia.

Środki na działalność naukowo-badawczą Wydział Nauk o Zdrowiu uzyskuje z dotacji budżetowej na działalność statutową z Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego oraz grantów zewnętrznych przeznaczonych na naukę.

Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego na Fundusz Stymulacji Nauki przyznało:

1. Decyzją nr 208579/E-404/M/2012 z dnia 2 kwietnia 2012 r. - kwotę 41 890 PLN.
2. Decyzją nr 208579/E-404/M/2013 z dnia 15 marca 2013 r. - kwotę 33 850 PLN
3. Decyzją nr 208579/E-404/M/2014 z dnia 9 kwietnia 2014 r. - kwotę 303 303 PLN

Powyższe środki stanowiły dotację celową na prowadzenie w poszczególnych latach badań naukowych lub prac rozwojowych oraz zadań z nim związanych służących między innymi rozwojowi młodych finansowanych w wewnętrznym trybie konkursowym.

Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego w latach 2009 – 2014 na granty (projekty badawcze) przyznało kwotę 4.069.927,00 PLN

Najważniejsze badania naukowe realizowane przez jednostkę to:

- Analiza interdyscyplinarnych aspektów pielęgnowania dla potrzeb badań w pielęgniarstwie.
- Interdyscyplinarne aspekty badań jakości życia kobiet.
- Wybrane aspekty medyczne, psychologiczne i socjoekonomiczne środowiskowych uwarunkowań zdrowotnych w populacji województwa zachodniopomorskiego.
- Systemowe zmiany w lecznictwie publicznym, w tym: stosowanie barierowych środków ochronnych, występowanie przeciwciał HBV, HCV i HIV wśród personelu medycznego.
- Molekularna analiza udziału wybranych czynników zapalnych w patogenezie osteoporozy pomenopauzalnej.
- Udział wariantów polimorficznych szlaku sygnałowego RANKL/RANK/OPG na gęstość mineralną kości u kobiet w okresie okołomenopauzalnym – poszukiwanie terapeutycznego punktu uchwytu
- Udział polimorfizmów genetycznych w powstawaniu reakcji zapalnej i odczuwaniu bólu u pacjentów z zaawansowanymi zmianami zwyrodnieniowymi stawu biodrowego.
- Analiza polimorfizmów przedsionkowego peptydu natriuretycznego (ANP) u kobiet z nadciśnieniem indukowanym ciążą.

- Starzenie się człowieka w aspekcie medycznym, psychologicznym i socjologicznym. Kompleksowa opieka geriatryczna.
- Analiza postrzegania wartości życia ludzkiego przez mieszkańców województwa zachodniopomorskiego w odniesieniu do osób objętych opieką długoterminową
- Człowiek wobec choroby
- Medycyna ludowa w Afryce.
- Badania niektórych polimorfizmów i mutacji genów odpowiedzialnych za przekazywanie w o.u.n w zespołach lękowych, zaburzeniach osobowości, odżywiania się, zaburzeniach depresyjnych, schizofrenii oraz w rodzinach osób z zespołem zależności alkoholowej oraz zachowaniami behawioralnymi.
- Rola zawodowa, zadania i kompetencje położnej wynikające ze współpracy w zespole terapeutycznym w opiece nad ciężarną, rodzącą, położnicą, noworodkiem i kobietą w każdym okresie jej życia.
- Medyczne, psychologiczne i społeczne aspekty ciąży bliźniaczej.
- Nowe możliwości diagnostyki i terapii w chorobach alergicznych, przewodu pokarmowego i reumatologicznych u dzieci.
- Zagrożenia cywilizacyjne a zdrowie dzieci.
- Współpraca lekarz-pielęgniarka w aspekcie poprawy opieki nad pacjentem.
- Badania poziomu wiedzy na temat pierwszej pomocy w wybranych grupach społecznych, zawodowych i sportowych.
- Korzyści z edukacji personelu medycznego na aparatach i w systemach treningowych w chirurgii, pielęgniarstwie chirurgicznym i ratownictwie medycznym.
- Działalność edukacyjna na rzecz transplantologii, realizowana przez personel medyczny i studentów studiów medycznych
- Wpływ leczenia immunosupresyjnego na narządy męskiego układu płciowego.
- Wpływ wieku oraz czynników genetycznych i środowiskowych na budowę i funkcje narządów układu płciowego żeńskiego oraz zdrowie kobiet w wieku rozrodczym i po menopauzie.
- Ocena czynników niezależnych od glikemii wpływających na wartości hemoglobiny glikowanej HbA1c oraz czynników niezależnych od węglowodanów wpływających na zachowanie się glikemii poposiłkowej u chorych na cukrzycę.
- Ocena skuteczności leczenia nietrzymania moczu w zależności od etiologii oraz metody operacyjnej.
- Budowa i funkcja jajnika u kobiet po menopauzie.
- Porównanie wybranych parametrów zespołu metabolicznego u szczupłych i otyłych pacjentek z zespołem policystycznych jajników (PCOS).
- Metabolizm pierwiastków w tkankach oraz ich wpływ na utrzymanie prawidłowej homeostazy organizmu.
- Zmiany lipidometabolizmu w chorobach o tle zapalnym oraz w schorzeniach wynikających z nieprawidłowego żywienia
- Otrzymywanie funkcjonalnych izolatów i hydrolizatów z ubocznych surowców rybnych
- Wiedza pielęgniarek i położnych poz w zakresie autonomii zawodowej.
- Całościowa ocena geriatryczna pacjentów objętych leczeniem szpitalnym i ambulatoryjnym.

- Skuteczność leczenia pegylowanym interferonem alfa przewlekłego WZW typu B i WZW typu C w zależności od polimorfizmów genu dla IL28B, z uwzględnieniem populacji chorych po przeszczepieniu wątroby.
- Kliniczne i terapeutyczne aspekty zakażenia HIV.
- Wykrywanie materiału genetycznego patogenów metodą Real-time PCR w oparciu o detekcję fluorescencji w czasie rzeczywistym z zastosowaniem specyficznych starterów i sond z materiałów biologicznych ze szczególnym uwzględnieniem płynu mózgowo-rdzeniowego.

W powyższych badaniach uczestniczą studenci WNoZ PUM.

Na szczególną uwagę zasługuje aktywność naukowa studentów Koła Naukowego Pielęgniarstwa Chirurgicznego im. prof. Z. Religi oraz Koła Naukowego Liderów Pielęgniarstwa przy Zakładzie Pielęgniarstwa PUM. Studenci prowadzą badania naukowe, uczestniczą w konferencjach, warsztatach, organizują szereg akcji dla mieszkańców Szczecina takich jak np.: Wydziałowy Dzień Pielęgniarki i Położnej, Studenci PUM mieszkańcom Szczecina, Profilaktyka cukrzycy – współpraca z IFMSA itp. Efektami pracy studentów w kołach naukowych były również badania dotyczące m.in. leczenia ran przewlekłych w praktyce studenta pielęgniarstwa, opieki nad pacjentem cierpiącym na ostry ból.

Studenci ocenianego kierunku dostrzegają wpływ współpracy naukowej i badawczej z instytucjami z otoczenia gospodarczego oraz innymi uczelniami na proces dydaktyczny.

Uczelnia prowadzi międzynarodową współpracę naukową z następującymi instytucjami partnerskimi:

- Facultad Enfermeria Departamento de Enfermeria Universidad de Murcia, Spain
- School of Health Sciences w Novo Mesto, Słowenia
- International Social Security Association ISSA, Geneva, Switzerland
- BGW, Hamburg, Germany

Wydział posiada uprawnienia do nadawania:

- Stopnia doktora w dziedzinie nauk medycznych, dyscyplinie medycyna (2006r.)
- Stopnia doktora w dziedzinie nauk medycznych, dyscyplinie biologia medyczna (2010r.)
- Stopnia doktora w dziedzinie nauk o zdrowiu (2009r.)
- Stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk o zdrowiu (2012r.)

Wysoko należy ocenić aktywność naukową – badawczą pracowników WNoZ PUM, czego dowodem jest systematycznie wzrastająca w latach 2009 – 2014 liczba publikacji, zwłaszcza w czasopiśmie wyróżnionych przez JournalCitationReports (rok 2009 – 30 publikacji, rok 2010 – 40 publikacji, rok 2011 – 53 publikacje, rok 2012 – 68 publikacji, rok 2013 – 63 publikacje, rok 2014 – 81 publikacji), a także liczba cytowań publikacji pracowników jednostki (rok 2009 – 390, rok 2010 – 409, rok 2011 – 533, rok 2012 – 585, rok 2013 – 603, rok 2014 – 696).

Wysoką pozycję naukową potwierdza przyznana WNoZ kategoria A.

Ocena końcowa 6 kryterium ogólnego W PEŁNI

Syntetyczna ocena opisowastopnia spełnienia kryterium szczegółowego

Wydział prowadzi badania naukowe w zakresie nauk o zdrowiu, nauk medycznych oraz nauk o kulturze fizycznej, stwarza studentom możliwość uczestnictwa w badaniach naukowych, prowadzi także wymianę międzynarodową. Studenci biorą udział w konferencjach, podczas których prezentują wyniki swojej pracy w ramach kół naukowych. Prace studentów są publikowane w czasopismach naukowych.

7. Wsparcie studentów w procesie uczenia się zapewniane przez Uczelnię

Zgodnie z Załącznikiem nr 10 do Zasad i trybu postępowania rekrutacyjnego na I rok studiów w Pomorskim Uniwersytecie Medycznym w Szczecinie na rok akademicki 2014/2015, który stanowi załącznik do Uchwały Senatu Pomorskiego Uniwersytetu Medycznego w Szczecinie z dnia 29 maja 2013r. w sprawie ustalenia zasad i trybu przyjmowania kandydatów na studia stacjonarne i niestacjonarne w pomorskim Uniwersytecie Medycznym w Szczecinie w roku akademickim 2014/2015 na studia I stopnia na kierunku pielęgniarstwo, może zostać przyjęta każda osoba posiadająca świadectwo dojrzałości lub jego odpowiednik, która złożyła w wyznaczonym terminie wymagane dokumenty. Postępowanie kwalifikacyjne odbywa się w drodze konkursu. W przypadku kandydatów, którzy zdawali egzamin maturalny w „starym systemie” kwalifikacja odbywa się na podstawie konkursu świadectw. W przypadku kandydatów legitymujących się nową maturą, przedmioty punktowane to: biologia, lub chemia lub fizyka i astronomia, natomiast w przypadku kandydatów z międzynarodową maturą są to przedmioty: biologia lub chemia lub fizyka.

O przyjęcie na studia II stopnia mogą się ubiegać osoby, które posiadają dyplom ukończenia studiów I stopnia na kierunku pielęgniarstwo. Przyjęcie na studia odbywa się w drodze konkursu – na podstawie średniej z ocen ze studiów.

Zasady rekrutacji na kierunek pielęgniarstwo nie posiadają uregulowań, dyskryminujących określoną grupę kandydatów. Kwalifikacje wymagane od kandydatów na studia są w ocenie studentów wystarczające do osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia na ocenianym kierunku.

- 1) system oceny osiągnięć studentów jest zorientowany na proces uczenia się, zawiera standardowe wymagania i zapewnia przejrzystość oraz obiektywizm formułowania ocen;

W opinii studentów nakład pracy studenta w studiowaniu danego przedmiotu oraz jego zaliczenie jest określony prawidłowo. Według studentów nakład pracy potrzebny do zaliczenia przedmiotu jest wprost proporcjonalny do liczby punktów ECTS, która została jemu przypisana.

Program nauczania oraz sposób zaliczania przedmiotu jest omawiany ze studentami podczas pierwszych zajęć. W opinii studentów założenia dotyczące wymagań egzaminacyjnych są konsekwentnie przestrzegane przez wykładowców. Weryfikacja wiedzy oraz umiejętności realizowana jest poprzez testy, kolokwia, referaty oraz egzaminy w formie pisemnej i ustnej. Dodatkową formą weryfikacji umiejętności i wiedzy praktycznej jest bezpośrednia obserwacja studenta demonstrującego umiejętność w czasie sprawdzianu lub egzaminu w warunkach symulowanych lub klinicznych. Prowadzący przedmioty w ocenie

końcowej uwzględniają również aktywność studentów podczas zajęć. Według studentów formy weryfikacji wiedzy i umiejętności pozwalają na ich sprawdzenie w każdym z obszarów kształcenia.

System osiągnięć studentów jest w opinii studentów zrozumiały, obiektywny, sprawiedliwy oraz zorientowany na proces uczenia się. Bieżąca weryfikacja osiągnięć studenta oraz ocena aktywności podczas zajęć stymulują proces uczenia się studenta. System oceny osiągnięć studentów jest zorientowany na proces uczenia się, zapewniając przejrzystość i obiektywizm formułowania ocen. Stosowanie w procesie kształcenia wymagania są określone i wystandaryzowane.

Uczelnia stwarza możliwość wymiany międzynarodowej studentom ocenianego kierunku w ramach programu Erasmus+. Studenci są informowani o możliwości wyjazdów zagranicznych za pośrednictwem strony internetowej Uczelni. Dotychczas dwóch studentów kierunku pielęgniarstwo wyjechało w ramach programu LLP Erasmus w roku akademickim 2013/2014. Oferta uczelni partnerskich, do których studenci mogą wyjechać w ramach programu Erasmus+ jest bardzo skromna – 1 w Hiszpanii i 2 na Słowenii. Studenci wyjeżdżający do ww. krajów otrzymują stypendia w wysokości 400 euro miesięcznie. Podczas spotkania z ZO PKA studenci podali fakt małej oferty uczelni partnerskich za jeden z powodów małego zainteresowania wyjazdem zagranicznym. Studenci zwrócili również uwagę, na fakt, iż językiem wykładowym w hiszpańskiej Uczelni jest język hiszpański. Studenci kierunku pielęgniarstwo nie mają jednak możliwości jego nauki na studiach. Jedynym językiem obcym, którego mogą się uczyć jest język angielski. Sam sposób organizacji lektoratów i podział na grupy zaawansowania studenci kierunku pielęgniarstwo ocenili pozytywnie. W opinii studentów lektoraty pozwalają na osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia.

Uczelnia uczestniczy w programie wymiany krajowej MOSTUM, jednak studenci nie biorą udziału w programie. Głównym powodem jest brak świadomości wśród studentów, jakie możliwości stwarza możliwość wzięcia udziału w wymianie krajowej. Warto aby Władze Wydziału podjęły działania mające na celu upowszechnienie wśród studentów informacji dotyczących możliwości wyjazdu w ramach programu MOSTUM oraz postarały się o większą ofertę uczelni partnerskich w ramach programu Erasmus+.

Studenci wiedzą co to jest system punktów ECTS i wykorzystują możliwości przez niego stworzone np. poprzez wybór przedmiotów dostępnych w ramach przedmiotów do wyboru oraz poprzez wymianę w ramach programu Erasmus+.

- 2) system pomocy naukowej, dydaktycznej i materialnej sprzyja rozwojowi naukowemu, społecznemu i zawodowemu studentów oraz skutecznemu osiąganiu założonych efektów kształcenia.

System opieki naukowej i dydaktycznej działa poprawnie na ocenianym kierunku. Wszelkie informacje związane z tokiem studiów, organizacją roku akademickiego oraz harmonogramem zajęć są w opinii studentów ogólnodostępne i podawane do wiadomości z odpowiednim wyprzedzeniem. Komunikaty i ważne informacje związane z wydarzeniami na Uczelni jak i dokumenty związane z organizacją studiów są udostępniane za pośrednictwem strony internetowej Uczelni oraz w gablotach w budynkach Uczelni.

Zasady dotyczące dyplomowania opisane są w Regulaminie studiów w *Rozdziale VI – Ukończenie studiów* oraz w *Regulaminie egzaminu dyplomowego licencjata pielęgniarstwa*

albo licencjata położnictwa i Regulaminie egzaminu dyplomowego i obrony pracy magisterskiej na studiach II stopnia. Dobór promotorów następuje spośród nauczycieli akademickich zatrudnionych w Uczelni. Promotor pracy licencjackiej może mieć powierzonych maksymalnie 12 prac dyplomowych a promotor pracy magisterskiej – 10, w tych samych grupach studentów realizowane są seminaria dyplomowe. Dobór promotorów następuje spośród wyznaczonych w danym roku akademickim nauczycieli.

Studenci posiadają dostęp do Biblioteki Uczelnianej. Dostępny w niej księgozbiór w pełni pokrywa zapotrzebowanie studentów ocenianego kierunku na, niezbędną do studiowania, literaturę specjalistyczną. W opinii studentów liczba egzemplarzy poszczególnych woluminów dostępnych w Bibliotece jest wystarczająca. Dodatkowo studenci mają dostęp do 35 elektronicznych baz danych takich jak: Medline, Cinahl Complete, Polska Bibliografia Lekarska, ProQuestHealth and Medical Complete oraz do czasopism on-line wydawanych przez np. Oxford University Press. Studenci ocenianego kierunku chętnie korzystają z usług Biblioteki oraz oferowanych przez Uczelnię źródeł w formie elektronicznej.

Dostępność oraz sposób funkcjonowania Dziekanatu zostały ocenione przez studentów kierunku pielęgniarstwo pozytywnie. Godziny otwarcia według studentów, są dostosowane do ich potrzeb, zarówno w przypadku studiów stacjonarnych i niestacjonarnych. Uczelnia obecnie wprowadza system Wirtualny Dziekanat, za pomocą którego studenci ocenianego kierunku, poprzez swoje indywidualne konto, będą mieli dostęp do informacji związanych z procesem kształcenia takich jak karty okresowych osiągnięć studenta, informacje o stypendiach, ogłoszenia oraz przebieg studiów.

Wszelkie skargi i wnioski związane z procesem kształcenia, składane przez studentów, są kierowane do Dziekana lub do Opiekuna roku. Opiekun roku jest osobą, której zadaniem jest m.in. sprawowanie opieki nad studentami danego roku w zakresie informowania ich o wydarzeniach w Uczelni oraz pośredniczenie w komunikacji między studentami a władzami Uczelni.

Prowadzący zajęcia posiadają terminy konsultacji, które w opinii studentów są przestrzegane. Dodatkowo są oni dostępni za pośrednictwem poczty elektronicznej.

Uczelnia jest na etapie wprowadzania kształcenia dla studentów kierunku pielęgniarstwo z wykorzystaniem metod kształcenia na odległość. Obecnie na platformie e-learningowej Moodle dostępne są materiały tylko i wyłącznie doszkalające dla studentów. Władze Uczelni planują rozbudowanie platformy o materiały dydaktyczne w nadchodzących latach.

Studenci wiedzą co to są sylabusy i widzą zgodność prowadzonych zajęć z treściami zawartymi w sylabusach. Sylabusy przedmiotów, które zostały zamieszczone na stronie internetowej Uczelni, zawiera: informacje ogólne i szczegółowe dotyczące przedmiotu, opis efektów i treści kształcenia dla modułu, piśmiennictwo i pomoce naukowe oraz określony nakład pracy studenta wyrażony w punktach ECTS. W opinii studentów ich zawartość jest kompletna. Studenci uważają, iż zalecana przez wykładowców literatura oraz udostępniane materiały dydaktyczne są pomocne w procesie uczenia się i pozwalają na realizację zakładanych celów i efektów kształcenia.

Uczelnia posiada mechanizmy motywujące studentów do osiągania lepszych efektów kształcenia w postaci stypendium rektora ujętego w ustawie Prawo o szkolnictwie wyższym. Studenci wizytowanego kierunku mogą ubiegać się również o Stypendium Ministra.

Przyznawanie świadczeń pomocy materialnej w Uczelni odbywa się na podstawie *Regulaminu świadczeń pomocy materialnej dla studentów Pomorskiego Uniwersytetu Medycznego w Szczecinie*. Dokument ten przewiduje wszystkie rodzaje stypendiów zawartych w art. 173 ust. 1 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym. Zgodnie z art. 174 ust. 2 Ustawy, podziału środków dokonuje Rektor Uczelni ze środków funduszu pomocy materialnej w porozumieniu z organami samorządu studenckiego. Proporcje między stypendiami o charakterze socjalno-bytowym a stypendiami Rektora dla najlepszych studentów są zachowane w myśl art. 174 ust. 4 Ustawy. Kryteria przyznawania stypendium Rektora są przejrzysto opisane w regulaminie, uwzględniając punktację za osiągnięcia naukowe, sportowe i artystyczne zarówno na szczeblu krajowym jak i zagranicznym.

W opinii studentów sposób przyznawania stypendiów jest przejrzysty i sprawnie funkcjonujący. Uprawnienia do przyznawania stypendiów zostały przekazane Komisji Stypendialnej w myśl art. 176 ust. 3 ustawy. Wnioski studentów pielęgniarstwa kierowane są do Biura Spraw Socjalnych Studentów i Doktorantów i następnie rozpatrywane przez Komisję Stypendialną. W Uczelni została powołana również Odwoławcza Komisja Stypendialna. W obydwu Komisjach większość stanowią studenci. W obecnym roku akademickim 52 studentów otrzymało stypendium socjalne, 50 – stypendium rektora dla najlepszych studentów oraz 7 – stypendium specjalne dla osób niepełnosprawnych.

Opłaty za studia ponoszone przez studentów kierunku pielęgniarstwo reguluje *Uchwała nr 125/2014 Senatu PUM w Szczecinie z dnia 24 września 2014 roku w sprawie ustalenia zasad pobierania opłat za usługi edukacyjne świadczone przez PUM w Szczecinie*. Uchwałą reguluje również zasady wnoszenia czesnego w ratach w przypadku studiów niestacjonarnych. Kwota czesnego za pojedynczy semestr może być podzielona na równe, comiesięczne raty. W opinii studentów jest to znaczącym udogodnieniem. Zasady naliczania opłat za usługi edukacyjne nie naruszają ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym.

Odpłatności za powtarzanie semestru, przedmiotów i różnice programowe dla studentów studiów stacjonarnych i niestacjonarnych są również ujęte w ww. uchwale. System naliczania oraz pobierania opłat przez Uczelnię jest przejrzysty i ogólnodostępny.

W Uczelni działa Samorząd Studencki, który funkcjonuje na podstawie *Regulaminu Samorządu Studentów Pomorskiego Uniwersytetu Medycznego* zaopiniowanym pozytywnie przez Senat Uczelni *Uchwałą nr 126/2013 z dnia 25 września 2013r.* Samorząd posiada wielopoziomą strukturę, która składa się z Parlamentu Studentów, starostów lat i grup dziekańskich oraz komisji stałych. Kadencja członka Parlamentu Studentów trwa dwa lata, natomiast starostów lat i grup dziekańskich ok. roku – tzn. rozpoczyna się z chwilą wybrania i kończy 31 października roku akademickiego następującego po wyborze.

Parlament Studentów opiniuje w formie uchwał regulamin studiów. Pomimo posiadania swoich reprezentantów w gremiach zajmujących się tworzeniem programów studiów, Samorząd Studencki nie uczestniczy w pracach nad tworzeniem programów studiów i nie wnosi uwag do ich projektów, jak również nie opiniuje powstałych programów i planów studiów. Za główny powód braku wkładu studentów w kształtowanie planów i programów studiów, Władze Uczelni podają brak zaangażowania ze strony studentów. Podczas wizytacji na ocenianym kierunku weryfikacja przedstawionego przez Władze Uczelni

stanowiska, z przedstawicielami Parlamentu Studentów nie była możliwa, z uwagi na niepojawienie się przedstawicieli studentów na zaplanowanym spotkaniu.

Studenci posiadają swoich reprezentantów w różnych komisjach np.: Wydziałowej Komisji Dydaktyczno-Programowej, Wydziałowym Zespole ds. Zapewniania Jakości Kształcenia, Senackiej Komisji ds. Dydaktyki i Spraw Studenckich, Komisji Dyscyplinarnej dla Studentów PUM, Odwoławczej Komisji Dyscyplinarnej dla Studentów PUM.

Uczelnia zapewnia Samorządowi Studenckiemu niezbędne warunki do jego funkcjonowania w postaci pomieszczeń oraz niezbędnego sprzętu biurowego. Zapewnia również stały budżet przeznaczony na działalność samorządową. Samorząd Studencki organizuje wydarzenia kulturalne związane z życiem akademickim takie jak: Juwenalia, Otrzęsiny.

W Uczelni powołano Biuro Karier, jednak studenci kierunku pielęgniarstwo nie dostrzegają działalności Biura.

W opinii studentów system opieki naukowej, dydaktycznej i materialnej w pełni spełnia ich oczekiwania. Indywidualne wnioski studentów są kierowane bezpośrednio do Dziekana, Prodziekana lub do Opiekuna roku. Tryb rozpatrywania indywidualnych skarg i wniosków studenci oceniają jako przejrzysty i obiektywny. Opiera się on na odrębnych przepisach obowiązujących w Uczelni takich jak np. *Regulamin studiów* oraz *Regulaminu świadczeń pomocy materialnej dla studentów Pomorskiego Uniwersytetu Medycznego w Szczecinie*.

Studenci studiów stacjonarnych I stopnia negatywnie wypowiedzieli się w kwestii obciążenia zajęciami w pierwszym roku studiów. W ocenie studentów liczba godzin dydaktycznych w tygodniu jest zbyt bardzo duża, a zajęcia niekiedy trwają od 8 do 20. Poza wymiarem godzin, studenci negatywnie ocenili długość przerw między zajęciami, które zdarzają się być czasem bardzo krótkie i nie pozwalają na skonsumowanie posiłku. Studenci pozostałych poziomów i form kształcenia pozytywnie wypowiedzieli się w kwestii obciążenia zajęciami w semestrze oraz długości i częstotliwości przerw między zajęciami. Na terenie głównego budynku Wydziału znajduje się bufet, w którym studenci mogą zakupić ciepły posiłek.

Prowadzący zajęcia, według studentów, posiadają terminy konsultacji, których terminy są ustalane na początku semestru i są przestrzegane. Prowadzący są również dostępni za pośrednictwem poczty elektronicznej. Studenci pozytywnie wypowiadają się o relacjach panujących w Uczelni pomiędzy nauczycielami akademickimi a studentami.

Wyplacanie świadczeń socjalnych zostało ocenione przez studentów pozytywnie. Stypendia są wypłacane w formie przelewu na konto osobiste studenta.

Ocena końcowa 7 kryterium ogólnego W PEŁNI...

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

- 1).** Zasady rekrutacji umożliwiają dobór kandydatów posiadających wiedzę i umiejętności niezbędne do uzyskania w procesie kształcenia zakładanych efektów kształcenia. Regulacje nie dyskryminują żadnej z grup kandydatów.
- 2).** System oceny osiągnięć studentów jest zorientowany na proces uczenia się poprzez stopniową weryfikację wiedzy i umiejętności oraz ocenę aktywności na zajęciach.

3). Uczelnia umożliwia studentom wymianę zagraniczną i krajową. Oferta Uczelni partnerskich zagranicą jest jednak skromna. Uczelnia powinna wprowadzić politykę informacyjną nt. wymiany studenckiej, w szczególności w ramach programu MOSTUM.

4). System opieki naukowej i dydaktycznej, materialnej oraz socjalnej nad studentami kierunku pielęgniarstwo funkcjonuje prawidłowo. Uczelnia dba o rozwój zawodowy, kulturalny oraz społeczny studentów

8. Jednostka rozwija wewnętrzny system zapewniania jakości zorientowany na osiągnięcie wysokiej kultury jakości kształcenia na ocenianym kierunku studiów.

System zapewnienia jakości kształcenia funkcjonujący w Uczelni i Wydziale został wprowadzony Uchwałami Senatu Uczelni Nr 144/2013 z dnia 30 września w sprawie Wewnętrznego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia oraz Nr 24/2014 z dnia 12 marca 2014 roku w sprawie wprowadzenia Uczelnianego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia w Pomorskim Uniwersytecie Medycznym w Szczecinie, a także Zarządzeniem Nr 133/2013 Rektora Pomorskiego Uniwersytetu Medycznego w Szczecinie z dnia 28 listopada 2013 roku w sprawie powołania Komisji ds. opracowania Wewnętrznego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia.

Zgodnie § 2 obu wspomnianych Uchwał zasadniczymi celami systemu, są:

- 1) ustalenie przejrzystego zakresu odpowiedzialności za zarządzanie jakością kształcenia,
- 2) określanie jasnych celów i planów poprawy jakości kształcenia,
- 3) dostarczanie czytelnych wzorców i standardów postępowania w zakresie kształcenia oraz zarządzania jakością kształcenia,
- 4) wdrażanie skutecznych, wielowymiarowych narzędzi zarządzania jakością kształcenia,
- 5) ciągłe monitorowanie jakości procesu jakości kształcenia,
- 6) regularną ocenę jakości procesu i efektów kształcenia,
- 7) podejmowanie ciągłych, systematycznych działań doskonalących,
- 8) rozwój kompetencji dydaktycznych nauczycieli akademickich,
- 9) identyfikację, promowanie i upowszechnianie dobrych praktyk oraz wymianę doświadczeń w zakresie kształcenia oraz zarządzania jakością kształcenia,
- 10) publikowanie informacji na temat jakości procesu i efektów kształcenia,
- 11) rozwój współpracy w dziedzinie zarządzania jakością kształcenia z interesariuszami i partnerami Uczelni w kraju i zagranicą
- 12) opracowanie strategii i procedur, które zapewnią najwyższy poziom kształcenia w zawodach medycznych dbając, aby absolwenci Uczelni:
 - a) posiadali wiedzę, umiejętności i kompetencje społeczne na najwyższym, światowym poziomie,
 - b) prezentowali wysokie standardy etyczne oraz silne poczucie zaangażowania społecznego i odpowiedzialności za zdrowie i życie pacjentów,
 - c) byli przygotowani do wyzwań współczesnego świata oraz potrzeb i oczekiwań globalnego rynku pracy.

Natomiast zgodnie w myśl § 3 Uchwały Nr 144/2013 Wewnętrzny System Zapewnienia Jakości w Uczelni ma funkcjonować w obszarach obejmujących: monitorowanie i okresowy przegląd programów nauczania i ich efektów, ocenianie studentów i doktorantów, zapewnienie jakości kadry dydaktycznej, monitorowanie przeglądu i podnoszenie zasobów do nauki oraz środków wsparcia dla studentów i doktorantów, gromadzenia, analizowania, wykorzystanie i publikowania informacji na temat kształcenia

Cele Uczelnianego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia mają być realizowane są na szczeblu całego Uniwersytetu oraz wszystkich wydziałów. Odpowiedzialność za funkcjonowanie Uczelnianego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia ponosi prorektor ds. dydaktyki, a na szczeblu wydziału dziekan.

Zgodnie z § 4 Uchwały Nr 24/2014 Senatu w Pomorskim Uniwersytecie Medycznym w Szczecinie rektor powołuje Uczelniany Zespół ds. Zapewnienia Jakości Kształcenia. W skład Zespołu wchodzi:

- 1) prorektor ds. dydaktyki jako przewodniczący,
- 2) pełnomocnik rektora ds. zarządzania jakością kształcenia,
- 3) po dwóch nauczycieli akademickich z każdego wydziału oraz
- 4) po jednym przedstawicielu studentów i doktorantów - z każdego wydziału.

Członków Uczelnianego Zespołu ds. Zapewnienia Jakości Kształcenia spośród nauczycieli akademickich wybierają rady wydziału. Przedstawiciele studentów i doktorantów wybierają odpowiednio Parlament Studentów albo Parlament Doktorantów PUM.

Do zadań Uczelnianego Zespołu ds. Zapewnienia Jakości Kształcenia należy:

- 1) opracowanie jednolitych procedur służących zapewnieniu i doskonaleniu jakości kształcenia,
- 2) śledzenie kariery zawodowej absolwentów,
- 3) gromadzenie i analiza opinii od pracodawców na temat przygotowania absolwentów PUM do pracy zawodowej,
- 4) badanie mobilności kadry, studentów i doktorantów,
- 5) analiza sprawozdań Wydziałowych Komisji ds. Jakości Kształcenia,
- 6) przedstawianie rektorowi propozycji działań mających na celu poprawę jakości kształcenia,
- 7) przedstawianie Senatowi PUM corocznych sprawozdań ze swojej działalności i uzyskiwanych efektów w podnoszeniu jakości kształcenia

Z kolei § 5 Uchwały Nr 24/2014 zakłada powołanie Wydziałowych Komisji ds. Jakości Kształcenia do których zadań należy:

- 1) systematyczny przegląd aktów prawnym regulujących proces kształcenia w Polsce i w Europie,
- 2) analiza zasad rekrutacji na studia na kierunki prowadzone na wydziale i dostosowywanie rekrutacji do zmieniających się warunków demograficznych i sytuacji na rynku pracy,
- 3) analiza programów nauczania i planów studiów oraz osiągniętych efektów kształcenia dla kierunków prowadzonych na wydziale pod kątem dostosowywania do wymogów ustawowych i uzyskiwanych wyników studentów/absolwentów PUM na tle innych uczelni,
- 4) ocena organizacji i warunków do prowadzenia działalności dydaktycznej na wydziale,
- 5) analiza ocen okresowych nauczycieli akademickich zatrudnionych na wydziale pod kątem poprawy jakości nauczania,
- 6) sprawdzanie jakości obsługi studentów przez dziekanaty,
- 7) analiza sytuacji socjalnej studentów i doktorantów (dostęp do stypendiów socjalnych, warunki bytowe w domach studenckich, dostępność miejsc w domach studenckich),
- 8) analiza sposobów i możliwości motywowania kadry dydaktycznej wydziału do

- poprawy jakości nauczania,
- 9) wszystkie inne działania zmierzające do poprawy organizacji dydaktyki i zapewnienia najwyższego poziomu kształcenia na wydziale.

Na Wydziale Nauk o Zdrowiu powyższą Komisję powołano w dniu 19 grudnia 2014 r., wcześniej w Jednostce funkcjonowała Komisja ds. Oceny Jakości Kształcenia powołana z dniem 10 września 2012 r.

Ponadto na Wydziale prowadzącym oceniany kierunek działa Wydziałowa Komisji Dydaktyczno-Programowej, której zakres działania obejmuje:

1) Doskonalenie i weryfikacja programów nauczania:

- analiza zgodności kierunku i profilu studiów z misją Uczelni,
- analiza zgodności programu z poziomem, profilem kształcenia, formą studiów, tytułem zawodowym uzyskanym przez absolwenta, możliwością wyboru przez studentów modułów kształcenia w wymiarze $\geq 30\%$ punktów ECTS,
- analiza zgodności opisanych w programach kształcenia zakładanych efektów kształcenia z efektami dla wskazanego obszaru lub obszarów kształcenia opisanych w Krajowych Ramach Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego,
- weryfikacja sylabusów do przedmiotów/modułów z uwzględnianiem celu, efektów, metod nauczania, kontroli efektów kształcenia osiąganych przez studenta, treści, piśmiennictwa oraz ilości punktów ECTS
- weryfikacja prawidłowego przypisywania punktów ECTS poszczególnym modułom,
- doskonalenie programów nauczania zgodnie z ogólnymi wytycznymi (układ godzinowy i semestralny form zajęć, moduły do wyboru, zajęcia językowe oraz wf, jednostki/nauczyciele prowadzący w kontekście minimum programowego)
- próby wprowadzenia kształcenia e-learningowego
- rozpatrywanie i opiniowanie wniosków nauczycieli akademickich oraz studentów dotyczących zmian w programie
- zbieranie i analizowanie informacji dotyczących opinii studentów na temat organizacji procesu kształcenia i wykorzystywania w/w informacji do usprawniania procesu kształcenia
- współpraca z przedstawicielami studentów w zakresie opiniowania planów i programów studiów
- wyznaczanie różnic programowych

2) Podniesienie poziomu wiedzy nauczycieli akademickich na temat tworzenia programu studiów w oparciu o efekty kształcenia:

- seminaria konsultacyjno –szkoleniowe dla kierowników jednostek
- seminaria konsultacyjno –szkoleniowe dla nauczycieli.

3) Regulaminy studiów:

- wypracowanie wzoru regulaminu jednostek,
- doskonalenie i weryfikacja regulaminów
- współpraca z przedstawicielami studentów w zakresie zatwierdzania regulaminów jednostek

4) Wypracowanie kryteriów prowadzenie prac dyplomowych.

5) Spotkania z pracodawcami i samorządami zawodowymi:

- uzyskanie opinii pracodawców w zakresie przygotowania absolwentów do pracy zawodowej,
- dostosowanie efektów kształcenia uzyskanych w procesie kształcenia do potrzeb rynku pracy.

6) Doskonalenie zasad przydzielania punktów ECTS:

- Prowadzenie ankietyzacji wśród studentów dotyczącej obciążenia pracą studentów w celu wyliczenia ECTS.

7) Opracowanie kryteriów współpracy z kierownikami jednostek w celu przygotowania programów nauczania.

Na Wydziale Nauk o Zdrowiu powołano także pełnomocnika Dziekana ds. Zapewnienia Jakości Kształcenia

Podczas wizytacji przedstawiono protokoły z posiedzeń Komisji ds. Oceny Jakości Kształcenia oraz Wydziałowej Komisji Dydaktyczno-Programowej potwierdzające realizację przypisanych im zadań, a także protokoły hospitacji zajęć dydaktycznych oraz zbiorcze opracowania wyników ankiet studenckich.

Natomiast Wydziałowa Komisja ds. Jakości Kształcenia opracowała harmonogram prac w roku akademickim 2014/2015.

Do szczegółowych zadań **Wydziałowej Komisji Jakości Kształcenia** na Wydziale Nauk o Zdrowiu należy:

1. Ocena wdrażania działań projakościowych na WNoZ, głównie w zakresie dydaktyki i doskonalenia kadry.
2. Analiza dokumentacji WNoZ i stopnia wdrożenia KRK.
3. Ocena działań projakościowych prowadzonych w Jednostkach WNoZ poprzez cykliczne spotkania z Kierownikami jednostek.
4. Przekazywanie wniosków (uchwał) do wiadomości RW WNoZ oraz do Senatu PUM.
5. Określenie celów i strategii zapewnienia i doskonalenia jakości kształcenia, kształcenie humanistyczne, rozwijanie możliwości intelektualnych i tworzenie warunków do rozwoju osobowości studenta, z dokładną oceną programów studiów, efektów kształcenia, metod i narzędzi kształcenia, doboru i form zajęć oraz ocena kontaktu nauczycieli akademickich ze studentami.
6. Opis procedury przydziału zajęć dydaktycznych oraz ocena procedur stosowanych w jednostkach.
7. Ocena programów kształcenia oraz zmian w programach kształcenia zgodnie z obowiązującymi przepisami KRK przyjętymi przez Senat PUM poprzez spotkania z Przewodniczącym Komisji Dydaktycznej WNoZ oraz opinie studentów i doktorantów na temat nowych programów kształcenia oraz modyfikacji realizowanych programów.
8. Przyjęcie kryteriów oceny działalności dydaktycznej nauczycieli oraz innych osób prowadzących zajęcia dydaktyczne z wykorzystaniem kwestionariusza ewaluacji pracownika oceniającym dydaktykę, wyniki ewaluacji studenckiej, działalność organizacyjną, publikacje oraz projekty badawcze dla dydaktyki, nagrody i wyróżnienia.
9. Modyfikacja arkusza hospitacji zajęć prowadzonych przez nauczycieli akademickich.
10. Opracowanie arkusza ewaluacji zajęć i nauczycieli akademickich dokonywanych przez studentów po każdym cyklu kształcenia, przegląd procedur dotychczas stosowanych w jednostkach.

11. Opracowanie Karty różnic programowych poprzez powołanie komisji ds. różnic programowych.
12. Analizowanie zgodności efektów kształcenia z potrzebami rynku pracy, seminarium z pracodawcami w celu wymiany doświadczeń na temat kształcenia studentów uwzględniającego potrzeby rynku pracy (spotkania z mentorami zajęć praktycznych).
13. Aktualizacja i modyfikacja stron internetowych Wydziału i jednostek.
14. Promocja Wydziału i kierunków.

Na ocenianym kierunku jednym z mechanizmów weryfikacji jakości kształcenia jest systematyczna ankietyzacja. Ankiety dotyczące okresowej oceny jakości pracy pracowników dydaktycznych przeprowadzane są raz do roku za poprzedni rok akademicki. Pracownicy Uczelni niezwiązani z dydaktyką rozdają studentom segregatory z kwestionariuszami ankietowymi w formie papierowej. Każdy segregator zawiera kwestionariusz każdego nauczyciela akademickiego, który prowadził zajęcia w danym roku akademickim na kierunku pielęgniarstwo. Długi odstęp czasu przeprowadzania ankietyzacji w stosunku do terminu zakończenia ocenianych zajęć powoduje niejednokrotnie błędy w wypełnianiu kwestionariuszy np.: wypełnienie ankiet oceny nauczyciela akademickiego przez studentów, którzy nie mieli z danym wykładowcą zajęć lub niewypełnienie arkusza dotyczącego danego nauczyciela. Błędy tego rodzaju pojawiają się nagminnie, gdyż liczba nauczycieli akademickich jest bardzo duża, z uwagi na małe grupy studentów, w szczególności w przypadku zajęć praktycznych. Ponadto, kwestionariusz ankietowy przedstawiony podczas wizytacji ZO PKA jest bardzo ubogi – nie zawiera żadnego pytania, zawiera natomiast skalę ocen od 2 do 5. Tak, więc ocena nauczyciela sprowadza się do bardzo ogólnej oceny. Należy zwrócić uwagę, iż pomimo tak niedopracowanych ankiet, ogół studentów ocenianego kierunku, uważa, że ma wpływ na jakość kształcenia w Uczelni poprzez bezpośredni kontakt z Władzami Uczelni, np. studenci zgłaszają nieprawidłowości w zachowaniach nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia w szpitalach, przez co dane osoby są odsuwane od prowadzenia zajęć dydaktycznych.

Władze Uczelni podczas wizytacji ZO PKA przedstawiły projekty nowych ankiet oceny nauczyciela akademickiego, które zawierają 5 pytań dotyczących: punktualności rozpoczynania i kończenia zajęć, możliwości kontaktu z nauczycielem poza zajęciami, sposobu przekazywania treści programowych na zajęciach, zachowania nauczyciela na zajęciach oraz przydatności uczestnictwa w zajęciach w opanowaniu przewidzianych dla danego przedmiotu treści programowych. Wydaje się, że w celu włączenia studentów w weryfikację innych czynników wpływających na jakość kształcenia, Jednostka powinna rozważyć np. umożliwienie studentom oceny: Biblioteki, Biura Spraw Socjalnych Studentów i Doktorantów.

Dnia 24.10.2013r. Dziekan Wydziału Nauk o Zdrowiu, powołał Gremium Doradcze dla Wydziału Nauk o Zdrowiu, w skład którego weszli: członkowie Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia, Komisji Programowo-Dydaktycznej, Koordynatora ds. Kształcenia Podyplomowego, Zespołu Metodycznego, przedstawiciele pracodawców, pielęgniarki naczelne, a także przedstawiciele MOPRu i Pielęgniarskich Towarzystw Naukowych.

Skład Gremium Doradczego uwzględnia: Pielęgniarkę Naczelną SPSK nr 1 w Szczecinie, Pielęgniarkę Naczelną SPSK nr 1 w Policach, Pielęgniarkę Naczelną 109 Szpitala Wojskowego w Szczecinie, Pielęgniarkę Naczelną SPSK nr 2 w Szczecinie, Pielęgniarkę Naczelną SZOZ Zdroje, Pielęgniarkę Naczelną SZOZ Zdunowo, Pielęgniarkę Naczelną SPSW w Szczecinie, Przewodniczącą SIPIP, Dyrektora Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie, przedstawiciela OW

NFZ w Szczecinie, kierownika Filii WSPR w Szczecinie, przewodniczącą PTP, przewodniczącą PTPAiO, przewodniczącą PTP Epidemiologicznych, Prezesa Krajowego Stowarzyszenia Pielęgniarek Medycyny Szkolnej, przedstawiciela Stowarzyszenia na rzecz osób wymagających Długoterminowej Opieki Pielęgniacyjnej „Godność”.

Nadrzędnym zadaniem Gremium jest współpraca w zakresie Krajowych Ram Kwalifikacji. Postawione cele to:

- Ustalenie kryteriów oceny jakości pracy mentora ze studentem)
- Próby ustalenia świadczeniodawcy i osoby odpowiedzialnej za dokumentowanie świadczeń podczas pielęgniarskich praktyk zawodowych
- Weryfikacja Regulaminu Praktyk w oparciu o Dział Organizacyjno - Prawny PUM
- Określenie miejsca studenta na oddziale Szpitala Klinicznego w aspekcie wymogów stawianych przez Narodowy Fundusz Zdrowia
- Opracowanie dokumentacji umożliwiającej studentom sprawowanie świadczeń na rzecz pacjentów w warunkach realnych.
- Weryfikacja umów na realizację praktyk zawodowych.

W roku akademickim 2013/2014 odbyło się pięć oficjalnych spotkań Gremium Doradczego Pracodawców na terenie WNoZ, a w roku 2014/2015 do chwili obecnej odbyło się jedno spotkanie połączone ze szkoleniem.

Na Wydziale Nauk o Zdrowiu istnieje również ankieta dotycząca oceny jakości obsługi studenta w Dziekanacie. Jest to jeden z elementów zaangażowania Dziekanatu w działaniach WSZJK. Ankietyzacja jest w pełni dobrowolna i polega na samowolnym wypełnieniu ankiety i wrzuceniu jej do specjalnie do tego przeznaczonej skrzynki znajdującej się w budynku Wydziału. Ankieta jest niestety przeprowadzana nieregularnie i ma nieformalny charakter (jest stworzona, przeprowadzana i opracowywana z inicjatywy pracowników Dziekanatu przez nich samych). Kwestionariusze ankietowe dostępne są cały czas na zewnątrz Dziekanatu, tak więc zainteresowani studenci mogą wypełnić ankietę w dowolnym czasie.

Na Wydziale Nauk o Zdrowiu PUM *Uchwałą nr 24/2014 Senatu PUM w Szczecinie z dnia 12 marca 2014r. w sprawie wprowadzenia Uczelnianego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia w PUM w Szczecinie* została powołana Wydziałowa Komisja ds. Jakości Kształcenia. W Komisji znajduje się reprezentant studentów, jednak nie uczestniczy on w posiedzeniach zespołu. Władze Wydziału podczas spotkania z ZO PKA zaznaczyły, iż zaangażowanie studentów w działalność na rzecz doskonalenia procesu kształcenia i zapewniania jakości kształcenia jest znikome.

Dokumenty przedstawione podczas wizytacji ZO PKA pozwalają stwierdzić, iż liczba reprezentantów studentów w Senacie spełnia warunki określone w art. 61 ust 3. Ustawy. W Radzie Wydziału liczba reprezentantów studentów nie spełnia art. 67 ust 4. Ustawy. Spośród 58 członków RW, 9 osób reprezentuje ogół studentów i doktorantów, co stanowi ~16% składu RW. Skład RW powinien zostać uzupełniony o 3 studentów, aby spełnić wymogi Ustawy.

Wynik spotkania studentów kierunku pielęgniarstwo z ZO PKA pozwala stwierdzić, że ogół studentów jest znacząco zainteresowany jakością kształcenia a ich wiedza w tym temacie jest umiarkowana. Władze Uczelni powinny zatem podjąć działania zmierzające do upowszechniania informacji na temat jakości kształcenia na ocenianym kierunku i dostarczyć studentom niezbędne narzędzia oceny jakości kształcenia w postaci ankiet oceny nauczyciela akademickiego oraz ankiet dotyczących oceny administracji

związanej ze studentem. Obecne formy oceny nauczyciela akademickiego oraz pracy Dziekanatu niestety nie stanowią podstawy do obiektywnej oceny oraz do rzetelnego opracowania uzyskanych wyników przeprowadzonych ankiet, w celu dalszego wykorzystania na rzecz polepszenia jakości kształcenia na ocenianym kierunku.

Tabela nr 1 Ocena możliwości realizacji zakładanych efektów kształcenia.

Zakładane efekty kształcenia	Program i plan studiów	Kadra	Infrastruktura dydaktyczna / biblioteka	Działalność naukowa	Działalność międzynarodowa	Organizacja kształcenia
wiedza	+	+	+	+	+	+
umiejętności	+	+	+	+	+	+
kompetencje społeczne	+	+	+	+	+	+

+- pozwala na pełne osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia

+/-- budzi zastrzeżenia - pozwala na częściowe osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia

-- nie pozwala na osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia

Ocena końcowa 8 kryterium ogólnego³ ...W PEŁNI

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

1) Jednostka wypracowała przejrzystą strukturę zarządzania kierunkiem studiów oraz dokonuje kompleksowej oceny efektów kształcenia. Na ocenianym kierunku jednym z mechanizmów weryfikacji jakości kształcenia jest systematyczna ankietyzacja. Długi odstęp czasu przeprowadzania ankietyzacji w stosunku do terminu zakończenia ocenianych zajęć powoduje niejednokrotnie błędy w wypełnianiu.

2) W procesie zapewniania jakości i budowy kultury jakości na kierunku „pielęgniarstwo” uczestniczą interesariusze wewnątrzni - nauczyciele akademicy i studenci, a także absolwenci ocenianego kierunku. W procesie, tym uczestniczą również interesariusze zewnątrzni reprezentanci środowiska zawodowego tj. placówek medycznych i ochrony zdrowia, przede wszystkim związanego z praktyczną realizacją treści kształcenia dla potrzeb rynku pracy. Należy zwrócić uwagę, iż pomimo tak niedopracowanych ankiet, ogół studentów ocenianego kierunku, uważa, że ma wpływ na jakość kształcenia w Uczelni poprzez bezpośredni kontakt z Władzami Uczelni.

9. Podsumowanie

Tabela nr 2 Ocena spełnienia kryteriów oceny programowej

L.p.	Kryterium	Stopień spełnienia kryterium
------	-----------	------------------------------

		wyróżniająco	w pełni	znaczaco	częściowo	niedostatecznie
1	koncepcja rozwoju kierunku			X		
2	cele i efekty kształcenia oraz system ich weryfikacji		X			
3	program studiów		X			
4	zasoby kadrowe		X			
5	infrastruktura dydaktyczna		X			
6	prorowadzenie badań naukowych		X			
7	system wsparcia studentów w procesie uczenia się		X			
8	wewnętrzny system zapewnienia jakości		X			

Analizując możliwości uzyskania zakładanych efektów kształcenia i rozwoju ocenianego kierunku w wizytowanej jednostce oraz zapewnienia wysokiej jakości kształcenia w ramach wytyczonych celów strategicznych Uczelni prowadzone są działania związane z systematycznym podnoszeniem kwalifikacji i umiejętności dydaktycznych kadry naukowo-dydaktycznej. Zwiększenie efektywności wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia możliwe jest poprzez między innymi wdrożenie mechanizmów oceny pracowników pod kątem prowadzonych zajęć dydaktycznych.

ZO PKA rekomenduje:

1. Przeanalizowanie procesu ankietyzacji. W chwili obecnej pojawiają się długie odstępy czasu przeprowadzania ankietyzacji w stosunku do terminu zakończenia ocenianych zajęć. Powoduje niejednokrotnie błędy w wypełnianiu kwestionariuszy np.: wypełnienie ankiet oceny nauczyciela akademickiego przez studentów, którzy nie mieli z danym wykładowcą zajęć lub niewypełnienie arkusza dotyczącego danego nauczyciela.
2. Przeprowadzanie działań ankietyzacyjnych dotyczącej oceny jakości obsługi studenta w Dziekanacie w formie działań regularnych. Ankieta jest obecnie przeprowadzana

nieregularnie i ma nieformalny charakter (jest stworzona, przeprowadzana i opracowywana z inicjatywy pracowników Dziekanatu przez nich samych).

3. Rozważenie umożliwienie studentom oceny pracy Biblioteki, Biura Spraw Socjalnych Studentów i Doktorantów.
4. Prowadzenie działań zmierzających do większego zaangażowania studentów w działalność na rzecz doskonalenia procesu kształcenia i zapewniania jakości kształcenia. W chwili obecnej działalność studentów jest znikome.
5. Rozszerzenie do odpowiedniego minimalnego udziału przedstawicieli studentów w Radzie Wydziału Nauk o Zdrowiu PUM. Zaleca się powołanie 3 nowych członków z ramienia studentów, w celu uzupełnienia ustawowego minimum.

Przewodniczący Zespołu oceniającego:

Dr hab. n. med. Jerzy G. Wójtowicz